

Пријоморске новине

Лист ССРН општине Будва

ПРЕДСТАВНИЦИ ОПШТИНА И РИВА
О РЕГИОНАЛНОМ ВОДОВОДУ

ЖЕЋ ЧЕКА-ДОГОВОР

- До 15. маја општине ће се опредијелити о статусу РО у оснивању „Регионални водовод Црногорско приморје”, а преиспитаће се и одлука из 1986. године о довођењу воде из Скадарског језера.

Састанак представника општина Цетиње, Улцињ, Бар, Тиват Котор, Херцег-Нови и Будва РО у оснивању „Регионални водовод Црногорско приморје”, и Извршног вијећа Скупштине СФ Црне Горе, одржан у Будви 4. маја, био је посвећен краткорочном и дугорочном аспекту снабдијевања водом Црногорског приморја, али је било доста ријечи и о будућем статусу РО у оснивању „Регионални водовод

јер постоје добри изгледи да италијанска влада за овај пројекат одобри 25 милиона долара.

● О снабдијевању водом овог јећа није се ништа ново чуло, већ ће се то судбиносно животно и привредно питање рјешавати као и прошле године. Представник Херцег-Новог је саопштио да ће се вишкови воде из Херцег-Новог уступати другим општинама. Колики ће они бити и како ће се дјелити, још није дефинисано.

Обустављени радови

РАДОВИ на тунелу Созина су обустављени јер су извођачи тражили нове цијене – 200% више од досадашњих. То је, како је на овом склупу рекао Бранислав Манојловић технички руководилац „Регионалног водовода Црногорског приморја“ једини разлог. Извођачима су досад плаћени сви радови.

У реализацији пројекта регионалног водовода досад је, иначе, утрошено 12 милиона долара.

Црногорско приморје.

● Општине треба да се до 15. маја изјасне о будућем статусу Радне организације у оснивању „Регионални водовод Црногорско приморје“ и о томе обавијесте Републичко извршно вијеће. Да ли ће ово бити јавно или друштвено предузеће, тешко је предвидети јер су сада мишљења различита. У Херцег-Новом о овом питању још нијесу расправљали, општине Тиват, Будва, Бар и Улцињ, према изјавама њихових представника, су да „Регионални водовод Црногорско приморје“ буде јавно предузеће, а Котор да буде друштвено предузеће. И у овој радионици организацији су за статус друштвеног предузећа.

● Учествујући у расправи потpredsjednik Републичког извршног вијећа Благоје Лучић и републички секретар за грађевинарство и урбанизам Вујица Лазовић су нагласили да јебитно да се решији правни статус ове организације и тако дефинише инвеститор пројекта регионалног водовода. То треба урадити што прије, како се не би закаснило за ангажовање страног капитала.

В.М. Станишић

ЗАЈЕДНИЧКА УЛАГАЊА

ХОТЕЛСКИ ГРАД У БУЉАРИЦИ

ПРЕДСТАВНИЦИ предузећа „Будванска ривијера“ и METROPOLITEN AND COUNTRY из Лондона, ових дана су водили разговоре, да на простору Буљарице, почну заједнички да граде хотелски град од 4.000 кревета „A“ категорије.

Улог „Будванске ривијере“ био је земљиште са постојећом инфраструктуром, а британска фирма ће обезбиједити комплетна средства. Идејни концепт плана урадио је Metropolitan and country.

С.П.

У „БУДВАНСКОЈ РИВИЈЕРИ“ ОВОГ МАЈА

Гостију више него лани

Прије недељу дана у хотелима предузећа „Будванска ривијера“ било је 3.767 гостију, 400 више него у исто вријеме прошле године, односно попуњеност капацитета била је 47 одсто. Највише је било гостију у хотелима „Авала“, „Монтенегро“, „Ас“ и „Палас“, а у овим објектима очекује се најбоља попуњеност и наредних мјесеци. До 1. маја остварено је 15 хиљада ноћења више него у 1989. години (више за 37 одсто). У овом мјесецу, кажу у сектору продаје „Будванске ривијере“ очекује се изузетно добра посјета и крајем мјесеца сви хотели ће бити попуњени до последњег места. Сви ови показатељи говоре да ће предсезона бити боља од прошлогодишње и на нивоу успјешнијих пословних година.

● Претежан број гостију у хотелима „Будванска ривијера“, овог јећа биће као и раније из Велике Британије, Западне Њемачке, Скандинавије и земаља Бенелукса, али ће доћи до помјерања у структури због пораста броја гостију из (досад) мање заступљених тржишта. Тако се очекује више туриста из Аустрије (укупно ће их бити 4–5%) што је посебно значајно јер су ово туристи високе платежне способности. Италијани ће овог јећа доћи ра-

- Предсезона на нивоу успјешнијих пословних година.
- Очекује се десет одсто више гостију

није него што је уобичајено и очекује се њихово веће учешће у структури гостију – 3–4 одсто. Из земаља Бенелукса очекује се 10 одсто више гостију.

● Предсезона и посезона у хотелима на нашој ривијери је вријеме и за разне семинаре, спортске сусрете, симпозијуме и друге скупове, па то неће изостати ни ове године у „Бечићкој плажи“, „Словенеској плажи“ и „Авали“.

● Неочекивано добро иде продаја капацитета на домаћем тржишту. За до-

маће госте планирано је 5–8 одсто мјеста у хотелима али је интересовање двоструко више. Све су бројнији индивидуални домаћи гости који долазе сваке године и њихово учешће у постројњи индивидуалних гостију је 50 одсто.

● На основу посјете у предсезони и продаје капацитета за наредни период, у „Будванској ривијери“ ове године очекују десет одсто више гостију него прошле године.

В.М.С.

У овом броју:

- „Монтенегротурист“ између пута и стрампутице
- Стари град: заборављене цркве
- Живот стиже у Горње Поборе
- Новак Килибарда о Борису Кажанегри
- Наш гост: Феликс Пашић
- Нацрт одлуке о измјени и допуни одлуке о одређивању назива тргова и улица општине Будва.

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

Усвојен Општински буџет

На заједничкој сједници свих вијећа Скупштине општине, одржаној 27. априла, делегати су усвојили Буџет општине за 1990. годину. Иновирани програм обнове споменика културе за период 1990–1991. година и План употребе средстава за обнову и изградњу општине Будва од катастрофалног земљотреса за 1990. годину. Усвојене су измјене и допуне Статута општине и донијета одлука о покретању поступка редовне ликвидације Радне организације у оснивачу „Стари град“.

Делегати су усвојили изјештаје о раду за прошлу годину Одјељења за привреду и финансије, Одјељења за народну одбрану, Одјељења за урбанизам, грађевинарство, комунално-стамбене послове и катапстар, Одјељења за општу управу и друштвене службе, Одјељења за инспекцијске послове и Службе јавне безбедности. Изјештај о стању рјешавања управних ствари код органа управе и служби СО

Будва и Информација о раду и активности Фонда за изградњу, одржавање и коришћење склоништа општине Будва, нису разматрани јер послије паузе Скупштина није имала кворум, па ће се ове тачке разматрати на следећој заједничкој сједници скупштинских вијећа.

Нови урбанистички планови

Скупштина је одлучила да се приступи ревизији Детаљног урбанистичког плана Бечића, а радови на измјенама и допунама плана уступљени су Заводу за изградњу Будва и Институту за архитектуру и урбанизам СР Србије из Београда. Одлучено је, такође, да се радови на ревизији ДУП Свети Стефан – Шумет уступе Заводу за изградњу Будва и Заводу за урбанизам и пројектовање из Херцег-Новог.

Комисија за замјену плаца

Број плацева за замјену којима располаже Скупштина општине је мањи од неријешених захтјева па је формирана

комисија која треба да сачини листу приоритета за добијање плацева и предложи расподјељу плацева Скупштини општине.

У Комисију за уступање плацева путем замјене изабрани су Ђуро Радановић, предсједник, Илија Бечић, Гојко Франовић, Божо Миковић и Милорад Шољага.

• • •

На одвојеним сједницама скupштинских вијећа одржаним 5. маја (друштвено-политичко вијеће се састало 27. априла) измијењене су одлуке о висини накнаде за коришћење изграђеног градског грађевинског земљишта и одређивању процента за утврђивање накнаде за градско грађевинско земљиште, као и допуну Програма привременог коришћења неизграђеног градског грађевинског земљишта.

Усвојена је одлука о јавном реду и миру, измијењена одлука о комуналном реду, и дата сагласност на статуте Јавног предузећа „Водовод и канализација“ и Комунално-стамбеног јавног предузећа „Будва“.

НА НАРЕДНОЈ СЈЕДНИЦИ

ТРАНСФОРМАЦИЈА КОМУНАЛНИХ ДЈЕЛАТНОСТИ

Ради стварања пословног система који би био комплетантан да обезбеди снабдевање водом општине Будва и стицања правног и пуног пословног субјективитета садашње Радне организације у оснивачу „Црногорско приморје“, делегатима Скупштине општине за сједницу зака

зано за 17. мај, предложено је давање сагласности да се ова радна организација трансформише у јавно предузеће за газдовањем изграђеног дијела система, чиме би се створили неопходни услови за коришћење цивилног Херцег-Нови – Будва. Овакво јавно предузеће требало би да буде привременог и преизног карактера, док би се коначни облик организовања заснивао на концепту сложеног јавног предузећа за водоснабдевање и третман и одвођење отпадних вода на подручју Црногорског приморја, а његови оснивачи би били приморске општине и евентуално Цетиње. Овом предузећу би се обезбједило право интервенције на свим извршиштима и дјеловима система на овом подручју којим се повећава сигурност водоснабдевања, затим стабилан рачун успеха за покривање текућих трошка и обавеза према кредиторима, кроз економске накнаде за услуге производње и транспорта воде у систему који се користи, економске цијене за третман и транспорт отпадних вода и чврстог отпада, допринос за додатне потребе корисника и друге накнаде.

Реализација првобитног пројекта регионалног водовода и довођење воде из Скадарског језера, била би, по предложеном закључку, одложена док се не испре све економичније могућности снабдевања водом Црногорског приморја, што претпоставља и неопходна истраживања.

Оснивање јавног предузећа треба да прати и изрази неопходног елабората о друштвено-економској оправданости.

Промјенама у начину организовања и финансирања комуналних дјелатности, предвиђено је оснивање јавних предузећа и фондов што подразумијева укидање самоуправних интересесних заједница. У складу с тим на наредној сједници СО делегати ће се изјаснити о предлогу одлуке за оснивање Фонда за комуналне дјелатности општине Будва преко кога би се обезбеђивали материјални и други услови за уређивање, коришћење, унапређивање и заштиту грађевинског земљишта, одржавање, заштита, коришћење и изградња локалних и некатегорисаних путева и улица, и унапређивање функционисања комуналних дјелатности. Фонд би по овом предлогу доносио програм уређивања грађевинског земљишта, припремао и комунално опремао, штитио и рационално користио грађевинско земљиште, доносио програм унапређивања и функционисања комуналних дјелатности, обављају комуналне услуге опште комуналне потрошње, доносио програм изградње и реконструкције локалних и некатегорисаних путева и улица и водио бригу о њиховој изградњи, реконструкцији и заштити.

Средства Фонда за комуналне дјелатности обезбеђивала би се из напада за уређивање и коришћење грађевинског земљишта, за коришћење осталих добара од општег интереса, за путеве, из комуналних доприноса, удружења представа, самододатних приноса, намјенских средстава, зајмова, кредити итд.

Фондом за комуналне дјелатности управљао би Управни одбор од седам чланова које именује Скупштина општине, а која би вршила и надзор над радом Фонда.

На дневном реду сједнице Скупштине општине 17. маја биће и изјештај о стању рјешавања управних ствари код органа управе и служби СО у 1989. години и информација о раду и активностима фонда за изградњу, одржавање и коришћење склоништа општине Будва.

ОСВРТ

АЛТЕРНАТИВА БЕЗ АЛТЕРНАТИВЕ

Мимо дневног реда прије почетка последње заједничке сједнице свих вијећа Скупштине општине, предсједник СО Ђорђије Приболовић је прочитао писмо предсједника Одбора Демократске партије у Будви Сава Јаблана, којим он у име чланова ове партије из Будве тражи да им се омогући да у општинским просторијама, предвиђеним за састанке и скупове, и они одржавају своје састанке. Вишепартијски систем у нашој земљи је стварност, стоји у захтјеву Демократске партије, па се мора омогућити несметан рад политичким партијама, које желе да дјелују и раде у складу са законом. Уколико се њихови захтјеви не ријешију позитивно, каже се у овом захтјеву, значило би то да се чланови Демократске партије третирају као грађани на другог реда.

● Општинске делегате није много узбудио захтјев

Демократске партије, а након кратке дискусије закључено је да се овај захтјев прослиједи Извршном одбору СО, да га он размотри и о њему одлучи. А образложење је да ни друге друштвено-политичке организације не одржавају састанке у згради Скупштине општине, па се тако не може удовољити ни захтјеву Демократске партије. Тиме је, практично, и најављена одлука о захтјеву Демократске партије.

● Није ни лако ни захвално пресуђивати о оваквом односу званичне власти према алтернативи; или је извесно да је оваква одлука репродукција, слика и прилика односа црногорске власти према алтернативним политичким организацијама. Другим ријечима, нове партије и покрете треба омаловажавати и онемогућавати, да би ове постојеће могле несметано и по своме да раде (и владају). Јер,

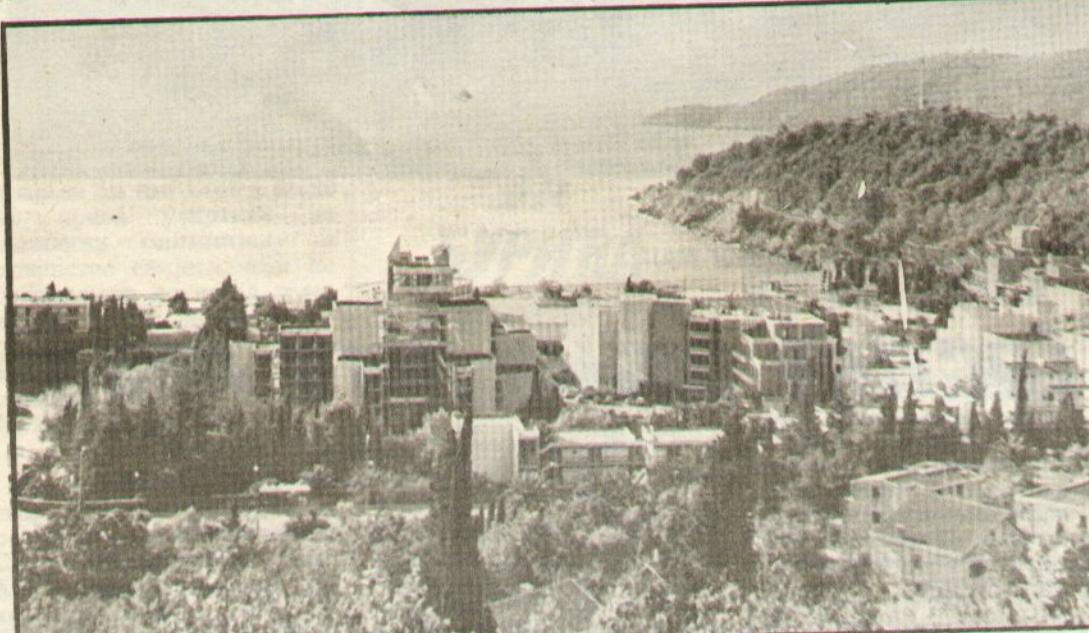
не смије се заборавити да се у нашој Републици (и општини) дugo прича о започетим демократским процесима, а да се у пракси ради по старом. Савез комуниста и Савез синдиката (који имају сопствене приходе) покушавају да се одржи на власти и уз власт, а остale три друштвено-политичке организације (ССРН, ССО, СУБНОР) материјално и потпуно зависе од државног буџета и животаре чекајући дотације. Нијесу, сигурно, задовољне садашњим статусом, али „зло се трип од страха горега“. А тaj страх гори је права политичка конкуренција, која би сигурно пореметила садашње односе политичких снага.

● Примјер за ово је и случај прве алтернативне политичке организације у нашој општини. Демократска партија од свог оснивања (средином јануара) тражи салу за састанке, а принципијелно одбијање таквог

захтјева услиједило је тек након више од три мјесеца. Или, припремљено је како се види из буџета неће финансирати друштвено-политичке организације, али се попустило, па ће ССРН, ССО и СУБНОР моћи да и даље раде (колико и као досад).

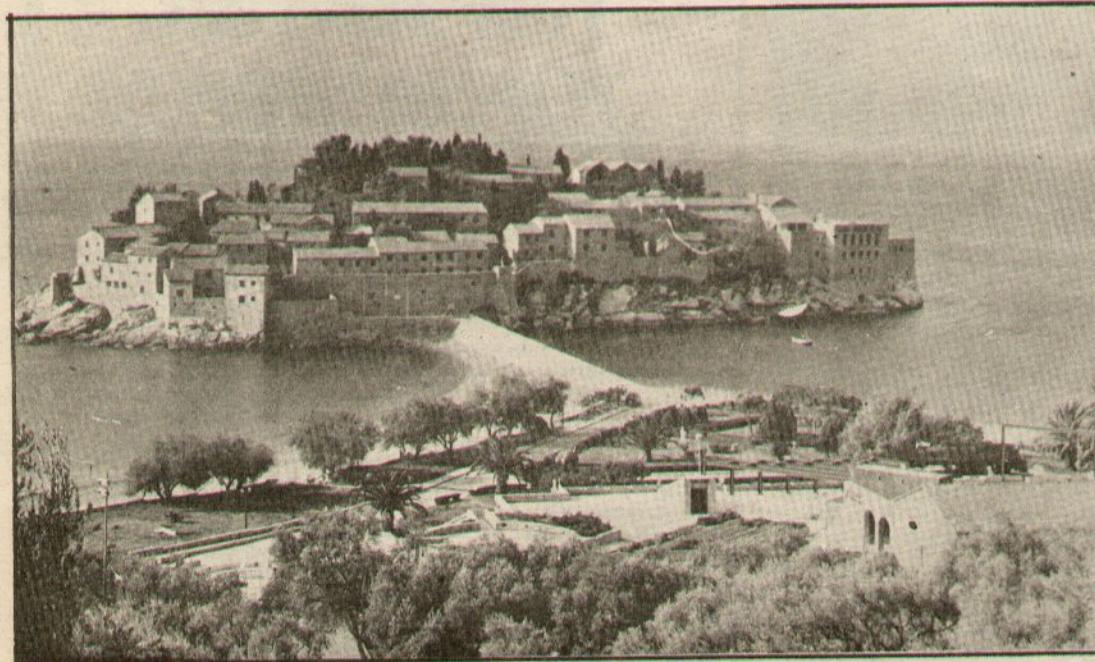
● Како ће се и даље одвијати случај политичке алтернативе у нашој Републици (и Општини) тешко је предвидети. Вишепартијски систем, хтијeli ми то признати или не, постаје стварност, а коректна политичка борба за власт неминовност. Тога морају бити свесни сви политички субјекти – и они који су сада на власти и они који би то жељели, било да владају, било да на власт утичу као опозиција. Не само због њих данас, него због свих нас сјутра. А немуштим реаговањима и (вербалним) разумијевањем за алтернативу, неће се ништа добро урадити. Напротив.

В.М. Станишић

ОСНОВАНА РАДНА ЗАЈЕДНИЦА ЗА ЈУЖНИ И СРЕДЊИ ЈАДРАН

ПРЕКО МОРА У ЕВРОПУ

У граду-хотелу „Свети Стефан”, 28. априла и званично је заживјела Радна заједница за јужни и средњи Јадран, која ће како су истакли потписници акта о њеном оснивању имати значаја, не само за наше републике и италијанских пет регија, већ и за укупну сарадњу двије пријатељске земље—Југославије и Италије.

Документ о оснивању Радне заједнице за јужни и средњи Јадран су потписали са наше стране предсједници извршних вијећа република: Радоје Контић (Црна Гора),

Станко Радмиловић (Србија), Антун Миловић (Хрватска), потпредсједници Неђо Милићевић (Босна и Херцеговина) и Илија Филиповски (Македонија), док се Душан Шингијо предсједник Извршног вијећа Скупштине Словеније опредијелио за статус активног посматрача у раду ове Радне заједнице.

Са италијанске стране потписници су: Марио Панунци за регију Абруцо, Лучијано Гверцони за Емилију Роману, Емилио Маси за регију Марке, Марио ди Јани за Молизе и Бузепе Коласанто за регију Пулју.

На Светом Стефану, поред већег броја угледних политичара из наше републике, потписивању су присуствовали, др Бранко Костић, предсједник Предсједништва СР Црне Горе, др Драган Радоњић, предсједник Скупштине СР Црне Горе, Ђорђе Прибилић, предсједник СО Будва и други.

Радна заједница ће разматрати, како је истакнуто у заједничкој изјави, проблеме од специфичног интереса за своје чланове и доприносиме њиховом конкретном рješavanju у складу са програмским орјентацијама.

тацијама усвојеним од стране влада наше земље и Италије, уз пуно поштовање уставно-правног положаја који републике и регије заузимају.

Радоје Контић, говорећи као домаћин овог свечаног чина, између остalog је рекао:

— Сматрам да Радна заједница треба да третира питања од заједничког интереса за све њене чланице, а пријатељство и сарадња између наше двије земље добили су потпирду не само код Осмиских споразума и Меморандума о сагласности већ и кроз јадранску иницијативу која је иницијутрисана приликом сусрета предсједника Савезног извршног вијећа Анта Марковића и предсједника владе Републике Италије, Ђулија Андреотија у Умагу септембра прошле године, нагласио је Контић.

Контић је још рекао:

— Наша земља придаје посебан значај развоју добросусједских односа са Италијом и наше је дугорочно определјење да се они стално унапређују, што је, значајно за обије земље, за мир и безбедност у региону и Европи.

Потписивањем заједничке изјаве о оснивању Радне заједнице за јужни и средњи Јадран, ми дајемо конкретан донос разради те иницијативе. Сматрам да Радна заједница треба да се ухвата у коштац са свим проблемима од екологије, привреде, туризма, саобраћаја, промоције малих и средњих предузећа до науке, културе и спорта.

Досадашње искуство, наставио је Контић, показује да се регионална сарадња потврђује као доминантан облик повезивања земаља и појединих њивских дјелова и снажно до-приноси стварању међусобног повјерења и разумевања. Зато сматрамо да Радна заједница коју оснивамо треба да буде динамична и отворена за друге регионе земала које гравитирају Јадранском басену.

Драго ми је да вас могу обавестити да је на састанку једногласно утврђен предлог да први предсједавајући ове Радне заједнице буде регија Марке.

У име пет италијанских регија, у Светом Стефану говорио је Емилио Маси, предсједник Владе регије Марке:

— Изражавамо велико задовољство, што смо за тако кратко вријеме завршили један овако сложен посао. Оснивањем ове Радне заједнице, желимо да се цио овај регион још боље развија. Она ће се ширити и на цио Медите-

Мислим да је ово значајан догађај за све наше републике и регије које су основале Заједницу. Ово је догађај од посебног интереса за Србију цијелу Југославију за излазак у Европу. Овај канал сарадње који са Црном Гором иде према Јадрану, односно Медитерану, значајан је и за сарадњу подунавских региона, чиме ће ускоро допринијети сличан договор подунавских региона, који ће бити потписан у Бечу, чији ће Србија такође бити члан, рекао је Станко Радмиловић, предсједник Извршног вијећа Скупштине СР Србије.

ран, али и на дио афричких земаља. Поред економске сарадње, наша Заједница мора доприносити и развоју културних вриједности, са којима обилује једна и друга страна, тако да доприносимо даљој надградњи европске културе.

Станко Паповић

РАДНИЧКИ САВЈЕТ „МОНТЕНЕГРОТУРИСТА“

ДИРЕКТОР С ТРЕЋЕГ КОНКУРСА

Сложен хотелско туристичко предузеће „Монтенегротурист“ коначно је добило генералног директора. Судећи према програму који је приликом именовања др. Ратко Вукчевић врло ауторитативно предочио делегатима Централног радничког савјета овог сложеног предузећа, овај поснули гигант туристичке привреде поново ће стати на своје ноге.

Зашто је на његов избор тако дugo требало чекати, када је он већ једном конкурисао, и зашто тада није задовољио то само вљада делегати знају. Заиста је тешко објаснити да на три узастопна конкурса, није било заинтересованих за ово, до прије само годину дана најатрактивније место у црногорској привреди. Делегати су готово били приморани да поступе по оној народној – дај шта даш.

Да избор и није баш тако глатко прошао може се судити по одбијању делегата, једва умољених да по други пут дођу у довољном броју који ће задовољити – кворум, да прочитају закључак са састанка ОО Савеза синдиката СХТП, на којем је око 40 радника бивше РЗЗП упутило захтјев овом самоуправном тијелу да Ратка Вукчевића не изабере за директора, као и да се распише нови јавни конкурс!

Разлоги који су их на то навели су бројни. Тражећа је одговорност између осталих и за њега за тешко сање у које је колектив запао.

Ипак највеће нездовољство изазвао је недавни распоред радника у РЗС по интерном огласу, када су од 100 запослених распоређена тек 34 радника, око 10 радних мјеста остало је непопуњено, по њиховом мишљењу вољом директора, а

око 50 радника нашло се на такозваној трансфер листи – као технолошки вишак. Кроз дискусије присуних радника на овом састанку истакнуто је да је приликом распоређивања радника у пуној мјери била исказана самовоља Ратка Вукчевића, који је одабирао људе не поштујући критеријуме Правилника о организацији и систематизацији послова. Тако су на већи број мјesta распоређени радници који не испуњавају услове, затим они са добним везама, послужни, док су стручност, знање и дугогодишњи добар рад, били овог пута добра препорука – да се остане без посла!

Што се тиче распоређивања ових радника по другим предузећима из система „Монтенегротурист“, то је углавном прештено њима самима, јер директор по сопственом признању у том смислу за протеклих 5 мјесеци није остварио нити један контакт или договор са њиховим директорима.

Посебно је интересантан и критеријум којим су се између осталих, руководили у овом предузећу, приликом проглашавања технолошког вишака. То је имовинско сање и личне везе запослених, тако да су они који су, имали кућу, или се претпостављају да имају добре везе – остајали нераспоређени.

Заиста је на централном Радничком савјету било тужно гледати у шта се претворило друго по величини туристичко предузеће у земљи, од кога су сви и у Републици дигли руке, иако се редовно захлију да је „туризам“ заједно са пољопривредом главно определење за економски просперитет Црне Горе.

Б. Пламенац

ИСКОСА

ИГРА СКРИВАЛИЦА

ДИЛЕМЕ више нема: наш туристички гигант је у озбиљној кризи. Стубови „Монтенегротуриста“, за које смо мислили да су добро „армирани“, повијају се, конструкција попушта... О томе сада увјелико говоре они који су у њему запослени, који му по логици ствари мисле добро.

Но, поставља се једно питање: да ли ти који чине „траст мозгови“ ове велике туристичке куће напоре да се криза што прије савлада. И ако чине, како то ради. Посматрачу са стране, који је у прилици био да прати последња збивања у овом колективу, намеће се закључак не само да нема тих напора: него да се праве потези, који као да имају за циљ продубљавање кризе. Сасвим је већ извесно да, бар што се дирекције „Монтенегротуриста“ тиче, постоје кланови. Наравно, како је то увијек и свуда, воде се и клановске игре чији играчи ни мало не поштују „фер плей“. Ниски ударци; подметања, ескаваже, личне увреде... то је оружје и оних који нападају и оних који су на талепу. Умјесто да се игра изводи на чистом простору, да се отворено призна о свему, изнесу сви аргументи, прстом упера на кривце – слиједи игра скривалица. Они који су прозвани вејшто маневришу уз обилат помоћ својих полтрова, нападачи, који су да узгред кажемо „упалили моторе“ када им је измакао друм којим су до сада сигурно возили, у свом бијесу никако да саставе праву оптужницу према којој би суд поштених радника (таквих је на срећу ипак доста) могао да одлучује. И из свега тога се рађају лоши међуљудски односи који дакако парализују рад. У атмосфери неповјерења, тамо где су поремећене вриједности (радне квалитете замјењује нападачка и одбрамбена муниција квартног пуньења) где су сумњиће свако вневна ствар, нема ништа од правог посла. И резултати су видљиви: финансијски колапс је већ потврђена дијагноза, изгубљени су мотиви за рад.

Све се то, нажалост, догађа у туристичкој предсезони, која даје добре резултате и на прагу главне сезоне од које се с правом много очекује. Свађама у дирекцији најавно погодијени су запослени у друштвеним предузећима широм Црне Горе, што такође за пољедицу има слабији рад.

Да ли се смије дозволити да једна сезона, која према извештајима туристичких агенција, треба да буде изванредна, не буде искоришћена? Сигурно је да – не. Но, како сада ствари стоје, ако не услиједи оштар и прави рез и то би се могло догодити. А онда шта друго него – адио.

С.Г.

ПОВОДИ

Метафоре господина Вукмановића

Прије десетак година у једном од највећих ангажованих и професионално беспријекорних коментара новинар Радио-Титограда Миодраг Вукмановић је нагласио да истину није стручна категорија. Истину треба отворено и јасно рећи, без икаквих ограничења и устезања, правдања и образложења, простицало је из тог коментара, и представљало прилог уздизању императива истине као темељне категорије јавности рада (и новинарства).

У међувремену доста тога се промијенило. Уважени новинар-коментатор Вукмановић је своје неспорне професионалне квалитетете додградио политичким антагонистом - постао је члан Извршног одбора Либералног савеза Црне Горе. Тако смо од (сада господина) Вукмановића на представљању ове странке у Будви чули нови, политички третман истине. По њему, метафорични, али нам се чини да у тој Вукмановићевој метафористици нема преносног значења, него се ради о „произвођењу“ истине у функцији политичких интереса.

Завршавајући свој дио излагања о програму Либералног савеза Миодраг Вукмановић је рекао како је некад изнад улаза у стару Будву писало, ма колико то некоме сметало, „Ниједна стража не може сачувати Будву, само Бог“ да би финиширао са „Ниједна стража не може спријечити Либерални савез да уђе у Будву“.

На примједбу да то не пише изнад улаза у стару Будву, већ да ту стоји плоча у знак захвалности српској војсци која је Будву ослободила на Митровдан 8. новембра 1918. године, господин Вукмановић је одговорио да је то раније писало. А кад је приговорено да то ни раније није писало, рекао је да то и није толико важно, да је он то рекао као метафору.

Да није ријеч о политичком скупу, и да ову истину „метафором“ није замијенио члан извршног органа политичке странке која строго пази да преноси

садашњост (али и прошлост и будућност) „заштити“ од свега што мирише на српство и везе овог краја са Србијом, можда овој чудној метафористици и не би придавали оволови значај. Но, господин Вукмановић свакако зна за циљ и црху своје метафоре. Није можда рачуна да је изговорио осим пред својим либералима, и пред онима који познају чињенице о којима је говорио и не могу дозволити њихово грубо извртање ради политичких интереса. Је ли та његова метафористика можда жеља за Будву у инат природи и историји помјери мало сјеверозападије, где има више „богочувајућих мјеста“ и „либера“ од свега (српског) што му смета у Будви? Ако јесте, нека га чува бог с (њему знаног) натписа изнад Будве. А што се тиче постојеће плоче изнад улаза у Стару Будву, ваља подсећати да је та јавна захвалност српској војсци из 1918. године сметала и окупаторима, али је нијесу могли уклонити поред све своје силе и срдитости, јер стоји чврсто и у физичкотехничком и у преносном смислу. Није, ваљда, да и данас некоме смета?

Будва, као град и шире подручје, има своју прошлост, садашњост и будућност, и господин Вукмановић и његови либерали треба да знају да нам њихова помоћ није потребна за тумачење ни прошлости, ни садашњости, ни будућности. Либералном савезу, колико знамо, нико није брањио да дође у Будву и зато господин Вукмановић није требао „матафоризовати“ истину да би ускликнуо како нема страже која ће спријечити Либерални савез да уђе у Будву. Нека се као странка понашају како мисле да је најбоље, а каква им буде (политичка) сетьва таква ће им бити (политичка) жетва на предстојећим вишестраначким изборима.

На крају, господине Вукмановићу, запамтили смо оно ваше да истина није стручна категорија, рачунајући да је истина (за новинаре) императив ма где се нашли. Жао нам је што смо се ујвијали, баш на вашем примјеру, како се истина претвара у оно што није, односно како ви кажете у метафору, све због (ипак тренутних) политичких интереса.

■ Васо М. Станишић

начке изборе. Прва редовна скupština Либералног савеза одржана је, како су рекли његови членци, у септембру.

Након представљања програма услиједила је расправа о политичкој ситуацији и односима у Републици и земљи, и питања учесника трибине којих је било близу стотину из Будве, Цетиња, Титограда, Котора и других мјesta.

Формиран је и Одбор Либералног савеза у Будви који има 38 чланова. За предсједника Одбора изабран је Чедомир Шладијер, а за секретара Драган Иванчевић.

В.М.С.

ник Извршног одбора Славко Перовић, и чланови Извршног одбора Миодраг Вукмановић и Предраг Вуликић. Либерални савез је основан на скupštini у Цетињу 26. јануара и ово је била једанаеста презентација програма ове странке у оквиру припрема за вишестранач-

ПОЛИТИЧКИ ПЛУРАЛИЗАМ

Представљање Либералног савеза

У ШКОЛСКОМ ЦЕНТРУ је 9. маја Либерални савез Црне Горе представио свој програм о коме су говорили предсједник Скупштине Либералног савеза Велимир Вујовић, предсјед-

ЛИЧНО МИШЉЕЊЕ

ВРАНЕ И ДЈЕЦА НАША

ДОГОДИЛО се то недавно, ту у нашој околини. Вратио се човјек из свијета у родни крај, послије више печалбарских деценија. Као нешто с муком зарађених долара ријешио је да обнови кућу својих родитеља у којој је и сам живио године дјетињства. Нашао је наш погртник добре мајсторе, прибавио материјал и стара кућа је убрзо добила нови сјај. Споља, како га савјетоваше да не треба дирати ништа, лијепо сложени камен је само „фугова“ док је унутрашњост није могла препознати. Храстове греде, лампе, мермер, камин који подсећа на стара огњишта, много лијепог намјештаја. И таман да наш печалбар приреди славље, да се зној и муха забораве уз чашу вина и да се наздрави са лијеп живот у обновљеном дому, кад дођоше да му каку – кућа није твоја! Његови најближи рођаци, донијели папире у којима пише да стара кућа припада њима. И траже да се они уселе у њу.

■ Наш печалбар се нашао у чуду големом. Дошао је да обнови своје, устројио гранд новац, сам се доста намучио и радио на кући и помажући мајсторима и организујући посао и плаћајући све вријеме док се радио подстанарску не малу кирију за себе и своју породицу. Истина заборавио је био да оде до општине и суда и донесе папире да је кућа стварно његова. Није градио ништа ново већ је адаптирао старо, искључиво изнутра, ту су комије који знају да је кућа њихова, да је он ту рођен, даје долазио више пута из печалбаре. Но, како многе куће и њиве код нас нису превођене с продавца на купце, већ су често важили усмени договори браће и рођаци, тако ни кућа нашег печалбара није на папирима била његова. Он се пак заинатио – моје је, нема друге, јасам уложио доларе у обнову стваре куће. Пресавио је табак и обратио се суду. Рођаци су такође упорни – у папирима пише да је њихово и само траже да им се

лијепа кућа врати. А да ли у пређашњем стању или овако лијепо дотерана одлучиће суд. Тек један од необичних процеса је у току, за судије и адвокате дosta посла. Ко ће кога „надмудрити“ видјећемо ускоро.

■ Вјерујем да за овај случај нису знали у РО „Стари град“ која се бави обновом наших стarih градских језгара и осталих споменика културе под углom већ. Јер, вјеровали или не, и они су направили нешто слично. Разлика је у томе што је објекат који су они обнављали много већи од печалбарове куће и што су за адаптацију уложили много више паре.

■ У једном су ова два случаја идентична. Ни печалбар наш, ни другови из „Старог града“ нису добро прочешљали судске књиге и видјeli што у њима пише. Па се тако додигло да у велику зграду у старом будванском граду ни једанаест година након земљотреса не могу да се „уселе“ експонати античке Будве, пронађени приликом више ископавања која су обављена и на чуvenoj некрополи и у старом граду и још понедјељ. Разлог је у томе што у згради намијењеној за археолошки музеј живе двије породице. Имају подебеле досије у којима јасно пише да су ту живјели деценијама, да се ради о њиховим објектима.

■ У обнову ове четвророгратнице и адаптацију уложено је око милион и по конвертиbilnih динара. Поприлична сума са којом се, кажу, могла направити нова, истинu не толика, али лјепa кућa за музеј. Али, – и то збога само код нас може – другови из РО „Стари град“ за коју је предложена ликвидација, се позивају на акт о експропријацији који је својевремено усвојила па покрајна Општинска скupština, на закон о ревитализацији стarih градова и друге неке акте. А сви су били на стакленим ногама, што се показало након маратонског судовања. За разлику од печалбара имали су и правнике и економисте, инжењере и друге случајеве.

■ Хоће ли икада експонати „ускочити“ у зграду коју је општина намијенила за Археолошки музеј, остаје да покаже вријeme. И судови наши. У једно само чврсто вјерујем: да за оваквом промја нико нећe одговарати. Јер деценијама је то код нас тако: погријеши у државној фирмi и с државним парама и нико те ништа нећe питати. Или, да се мало исправим: ако те и пита нећe ти „вадити очи“. Поготову, кажу, вране вранама они не ваде. А код нас је и прије и послиje земљотреса било врана, црних свакако, а грешних највише. Повелико јато где се тачно знало кад која треба да загракће и одбрани другу која је крива за то и то.

Вјерујем још нешто – бране и убудуће нећe другим вранама вадити очи. Јер то је праисанско правило. Али може се учинити да сејато прориједи. Или још боље ово: да се међу вране убаце друге, јаке, птице, које ће мало промијенити понашање и увјести ред: врана која је гrijешila не смije имati заштиту one или оних које то знају. Конечно, у свијetu су и у природи и у друштвеним системима настале големe промјене. На једној страни научници чуда чине с биљним и животињским свијетом, а на другој падају системи, тоталитарни и други који ваљали нису и за кје смо доскора мислили да се само они не могу срушити. Ваљда ће и у нашој малој средини од тих нових вјетрова понеки дунути, очистити вазduh, продремати мало успавале чиновнике на власти и one са старим партијама. И све друге који одлучују о томе где ће се шta убудuћe градiti и какo. Да поновим: не вјерујем да ћemo грешнике kajkavati (за то за сада nismo spremni, ipak) или bi dobro bilo da jednom bar odluchimo чврсто да грешке ne понављамо. Ради наше предизуџене дјеце, прије свега, која нам и ovako много шta замјерија.

■ Саво Грегорић

15. MAJ 1990.

На основу члана 148. и 277. Статута општине Будва („Службени лист СРЦГ“ – општински прописи, број 16/78, 7/82 и 4/86), Скупштина општине Будва, на сједници Вијећа удруженог рада, од 5. маја 1990. године и на сједници Вијећа мјесних заједница, од 5. маја 1990. године, донијела је

ЗАКЉУЧАК

О СТАВЉАЊУ НА ЈАВНУ РАСПРАВУ НАЦРТА ОДЛУКЕ О ИЗМЈЕНИ И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О ОДРЕЂИВАЊУ НАЗИВА ТРГОВА И УЛИЦА ОПШТИНЕ БУДВА

1. Ставља се на јавну расправу Нацрт одлуке о измјени и допуни Одлуке о одређивању назива тргова и улица општине Будва.

2. Јавна расправа ће трајати 30 дана, почев од 14. маја 1990. године.

3. Нацрт одлуке објавити у „Приморским новинама“.

4. О спровођењу јавне расправе старат ће се Општинско одјељење за урбанизам, грађевинарство, комунално-стамбене послове и катастар.

5. Јавна расправа ће се организовати у друштвено-политичким организацијама, мјесним заједницама и другим самоуправним организацијама и заједницама.

6. Примједбе, предлоге и сугестије на Нацрт одлуке треба доставити Општинском одјељењу за урбанизам, грађевинарство, комунално-стамбене послове и катастар, које ће по истеку рока за јавну расправу сачинити Предлог одлуке.

Број 0101-514/2-90.

Будва, 5. маја 1990. године

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ БУДВА
ПРЕДСЈЕДНИК,
Ђорђије Приболовић, с.р.

ПРЕДСЈЕДНИК
ВИЈЕЋА УДРУЖЕНОГ РАДА,
Владимир Вуковић, с.р.

ПРЕДСЈЕДНИК
ВИЈЕЋА МЈЕСНИХ ЗАЈЕДНИЦА,
Блажко Мартиновић, с.р.
ТАЧНОСТ ОПРАВКА ОВЈЕРАВА
СЕКРЕТАР СКУПШТИНЕ,
Јово Ђурашевић

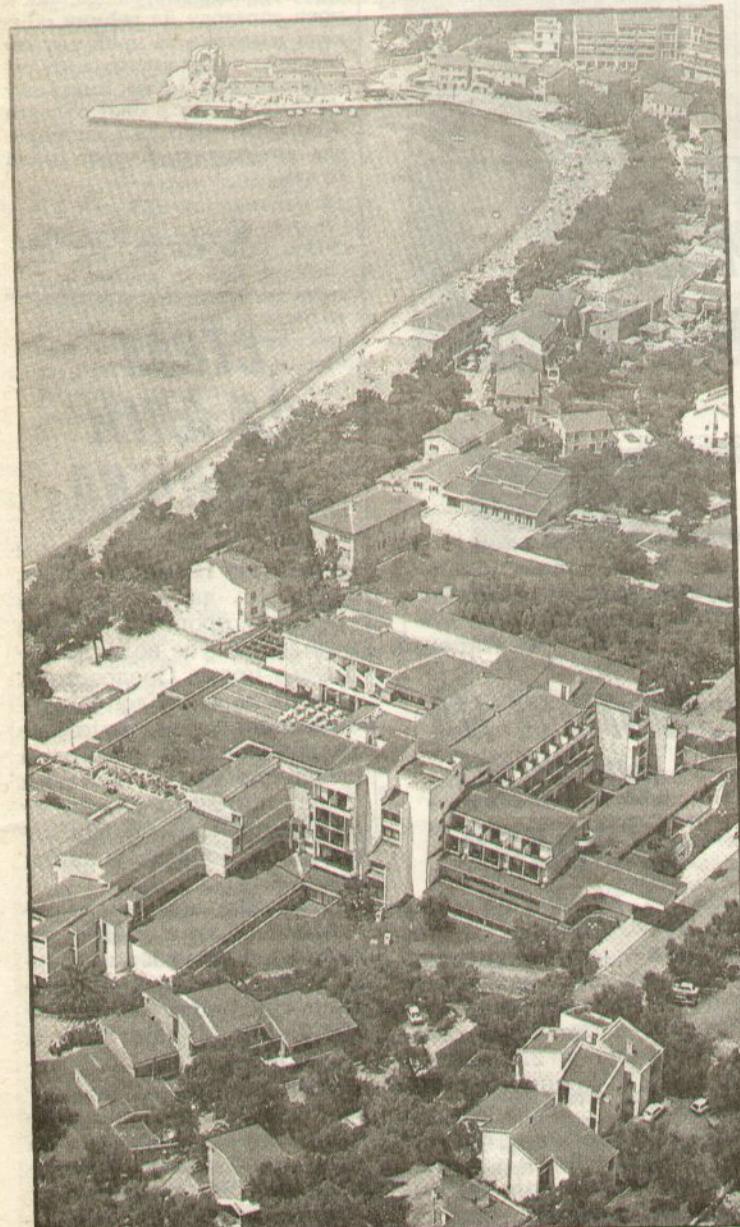
На основу члана 8. Закона о називима насељених мјеста, тргова и улица и обиљежавању кућа бројевима „Службени лист СРЦГ“, број 12/65) и члана

277. Статута општине Будве („Службени лист СРЦГ“ – општински прописи, број 16/78, 7/82 и 4/86), Скупштина општине Будва, на сједници Вијећа удруженог ра-

да, од 5. маја 1990. године и на сједници Вијећа мјесних заједница, од 5. маја 1990. године, донијела је

НАЦРТ ОДЛУКЕ

О ИЗМЈЕНИ И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О ОДРЕЂИВАЊУ НАЗИВА ТРГОВА И УЛИЦА ОПШТИНЕ БУДВА

Члан 1.

У Одлуци о одређивању назива тргова и улица општине Будва („Службени лист СРЦГ“ – општински прописи, број 24/81 и „Службени лист општине Будва“, број 3/87) у члану 2. став 1. поглавље – Стари град Будва:

– у тачки 8. уместо ријечи „Крсто“ ставља се ријеч „Кристифор“;

– у тачки 9. испред ријечи „Зановића“, додаје се ријеч „Пролаз“;

– у тачки 16. ријечи „Трг Кадмо“ се бришу и стављају ријечи „Врт Кадма и Хармоније“ – простор око бивше зграде СДК.

Послије тачке 16. додају се нове тачке 17., 18. и 19. које гласе:

„17. Јелена Балшић – од Вука Каракића (поред куће Бранка Вучковића) до бедема;

18. Софоклов вијенац – испред куће Чекрдековића и

19. Пролаз Градина – од Његошеве улице до врта Кадмо и Хармонија“.

У поглављу – Будва – послије тачке 44. додаје се нова тачка 45. која гласи:

„45. Улица ЈНА – заobilaznica od Илиног моста (кућа Мазарака) do Подкошљуна (кућа Лазовића).“

Члан 2.

У члану 4. послије тачке 6. додаје се нова тачка 7. која гласи:

„7. Дионисије Миковић – улица у насељу Пржно (од улице 25. мај код капије Милочерског парка до зграде Ђејчег вртића).“

Члан 3.

Члан 5. мијења се и гласи:

Члан 5.

Одређују се називи улица на подручју Мјесне заједнице Петровац и то:

1. Улица Маршала Тита – од старе школе до Вруље;

2. Обала Црвене комуне – од пристаништа до Брјалја;

3. Ника Анђула – од раскрснице код куће Ива Франчићевића до будућег Трга револуције;

4. 13. јула – од аутобуске станице до хотела „Палас“;

5. Попа Андрющића – од горње улице Брежине од куће Р. Сукића до Вруље;

6. IV пролетерска – средња улица Брежине I од куће Кате Срзентић до куће Р. Лукића;

7. Пљевальске битке – доња улица Брежине од куће Лековића до куће Стевице Павловића;

8. Солунских добровољаца – од хотела „Палас“ до Дома културе;

9. Милоша Обилића – од раскрснице на Вруљи до паркинга хотела „Ривијера“;

10. Кањоша Мацедоновића – од раскрснице код куће Франовића до хотела „4. јули“;

11. Шеталиште Београдских студената – од хотела „4. јули“ до хотела „Ас“;

12. Јована Томашевића – од раскрснице код куће Пере Вукотића до Центропрома;

13. Вука Каракића – од старе школе до цркве Св. Томе;

14. Толстојева – од цркве Св. Илије према гробљу;

15. Петра Лубарде – од обале Црвене комуне између куће Вуковића до улице Ника Анђула;

16. Барски пут – прилазни пут од Бара до аутобуске станице;

17. Будвански пут – прилазни пут од Будве до аутобуске станице;

18. Трг револуције – од ресторана „Нерин“ до зграде Црвене комуне и

19. Улица Паштровска го-ра – од аутобуске станице према Радановићима и Маинићима“.

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Будва“.

Број 0101-514/1-90
Будва, 5. маја 1990. године

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ
БУДВА
ПРЕДСЈЕДНИК,
Ђорђије Приболовић, с.р.

ПРЕДСЈЕДНИК

ВИЈЕЋА УДРУЖЕНОГ РАДА,
Владимир Вуковић, с.р.
ПРЕДСЈЕДНИК
ВИЈЕЋА МЈЕСНИХ ЗАЈЕДНИЦА,
Блажко Мартиновић, с.р.

ТАЧНОСТ ОПРАВКА ОВЈЕРАВА
СЕКРЕТАР СКУПШТИНЕ,
Јово Ђурашевић

У ОБНОВЉЕНОМ СТАРОМ ГРАДУ

Прави процват приватног бизниса у Старом граду као да истиче и праву биједу и беспарицу у коју су запале културне институције и обнова културне баштине о чијој ревитализацији и заштити тренутно као да нико не брине.

Све је у Старом граду у знаку улагања и бриге за оно што у туризму чини само – данас. Као да нико није заинтересован за сјутра, за будућност, за очување оног што је у овом давно формираном урбаном језгру највредније – културно-историјских споменика.

Одговорност за стање у којем се они налазе данас сноси не само завод за Заштиту споменика културе СР Црне Горе РО „Стари град”, задужена за огроман посао обнове, него и одговорни у СО, Културном центру и туристичкој привреди која не може стајати по страни када је обнова, заштита и достојна презентација културно-историјског наслеђа у питању.

РО „Стари град“ је пред ликвидацијом, средстава солидарности пртицаје још једну годину уколико ова одлука прође скупштинска усаглашавања – а остало је много тога незавршеног. Да је РО „Стари град“ свој дио посла у погледу санације црквених објеката урадила крајње нестручно и са значајним пропустима тврде католички и православни свештеници дон **Никола Мајић** и **Остоја Остојић**, као и трочлана комисија именована од стране општинске вјерске комисије са задатком да утврди затеченог стање црквених објеката након обнове.

Није изражен технички преглед ни једног сакралног објекта нити дата употребна дозвола, иако се вјерска служба у њима обавља.

Санацији цркве **Св. Ивана** дон **Никола Мајић** каже: – конструктивна санација несводидно је урађена, црква влажи, има много незавршених послова што није сметало онима из РО „Стари град“ да у поздравном говору приликом отварања Старог града посебни похвале обнову овог објекта. Тако напримjer санацијом није сачувана аутентичност цркве, недостаје баладу на улазу, мозаик на олтару није поправљен, проповиједаonica је потпуно уништена. Најжалостије је ипак што се вриједне и старе иконе, недоступне јавности налазе на Цетињу ради рестаурације за коју нема средстава.

Оно што се дешава са црквом Св. Марија ин Пунта,

саграђеном још 840. година, може да послужи као примјер уништавања културне баштине од стране људи, који као да не схватају њену вриједност између осталог и за туризам, коме овај град треба да служи.

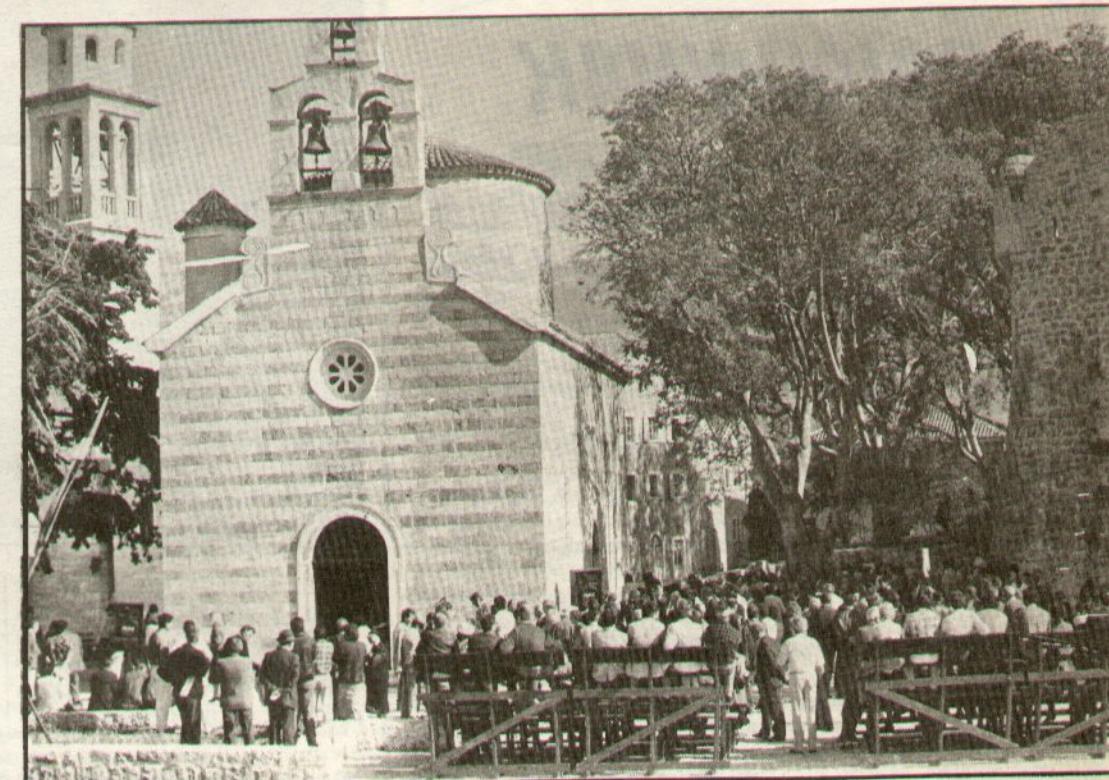
Кров ове цркве почeo је да прокишињава тек пошто је саниран. Киша се слива право на концертни клавир, власништво Културног центра, који је свјевремено плаћен 5.000 долара, због чега је прилично оштећен. Са крова цркве украдено је око 5 m² цријепа. Украдена је и комплетна електрична инсталација, однесени дијелови ископина из Старог града склоених у цркву. На спољњем зиду који је украшен розетама проловници су вјеријући у приче о скриваном благу испод плоче са розетом, покушали да је одвеле. По поду и зидовима цркве, иначе препуне смећа, поломљених музичких инструментова и реквизита преосталих од „Града театра“, просута је фарба и затим је таква црква несрћеницима послужила и као јавни WC.

Да би спријечио даље провеље дон Никола је врата која су редовно обијана као и два прозора – зазидао. А у овој црквије цар Душан 1351. године издао једну повељу Црквици Св. Саве је такође незавршена, вриједна фреска у њој пропада, а жицом је затворена.

Списак пропуста и техничких недостатака конструктивне санације у цркви Св. Тројице је подужи. Ова црква као и да нема крова, па је свод осликан флексама од воде, иако је и у народу позната изрека – „мора да је смак свијета када и црква проточила“. Са зидова отпада малтер, прозори су угловним заковани, без браварије, потпуно је упропаштен под, а столарија је умјесто од пуног дрвета урађена од – лесонита. Црква је и необезбиђењена јер су врата неквалитетно поправљена. Око 70% црквеног блага, икона, дијелова иконостаса, Христов гроб, архива, многе књиге налазе се још увијек на Цетињу ради рестаурације.

Без сагласности црквених власти и без извршних рјешења скраћена је и црквена порта, а нестала је вриједна ограда од кованог гвожђа, као и камени прагови.

Небрига и поропусти на Цитадели, која својим просторијама служи „Граду театру“, су та-

Црква Св. Тројица – На отварању је било свечано, али...

кође велики. Иако је још 1987. донијета одлука да се направи урбанистички пројекат њене обнове, он никада није урађен. Извођени су радови без поштебних одобрења, као уостalom и на више објеката у Старом граду.

На дијелу предвиђеном за ресторанску дјелатност изгубљена је аутентичност унутрашњег простора. Како је тај дио у власништву „Будванске ривијере“, то је просто несхватаљиво да се нико из овог предузећа не брине о ограђеној столарији напримјер. Десетак нових дрвених врата и прозора читаву зиму сабласно млате на вјетру. Са неких је већ покрађен оков – а да се нико није стио бар да их затвори.

ЉЕТОС У БУДВИ

ВЕЛИКИ ДЕЛФИНАРИЈУМ

● Необична експедиција стиже из совјетског града Бакуа

Делфин Јоца који живи у Бококоторском заливу, и који је заштићен Одлуком СО Котор, овог љета ће имати конкуренцију у великом делфинаријуму у Будви.

– У нашој организацији од 1. јуладо 25. августа из Бакуа у Совјетском Савезу у нашем граду ће гостовати велики делфинаријум. Ријеч је о заиста великим спектаклу, чији су главни актери делфини. Делфини су становници широких морских пространстава, а уз то су велики пријатељи људи. Они су главне личности многих књига, филмова, стварних или фантастичних прича, па је и то један од разлога, да овог љета многоборјним гостима, а првенствено млађима представимо делфинаријум, који проучава Институт при Академији наука

сазнамо у Извршном одбору општине који је недавно донио одлуку да ради изједину и допуну урбанистичког пројекта Старог града због пропуста у обнови. Програмске основе допуне урбанистичког пројекта који ће имати карактер санације затеченог стања, објашњава

ва Слободан Франовић, радије Завод за заштиту споменика СР Србије, дакле институција изван Црне Горе, за који смо се одлучили због тога што су многа одступања, чак и улаз у плати, заокружује запуштену и недовршена љетња позорница која служи као депонија за смеће!

Каква је даља судбина ових објеката покушали смо да стиго бар да их затвори.

■ Бранка Пламенац

СТРАХ ОД АЛГИ И ЦИЈЕНА

У СВОМ априлском извјештају Њемачке банке, тврди се, да су Западни Њемци прошле године почели да губе вољу за путовања према Средоземљу. Првенствени разлог је еколошки проблем: цвјетање Јадранског мора у његовом сјеверном дијелу а затим пораст цијена, учинили су да Њемци мање новца потроше на боравак у нашој земљи.

Западноњемачки туристички дефицит у 1988. години износио је 30 милијарди марака, а највећи туристички дефицит на свијету има Јапан. Морамо рећи и то, да је незнatan број јапанских туриста у Југославији, односно на Црногорском приморју. Могло би се рећи да је више наших службеника из туристичких кућа ишло у Јапан.

С.П.

„БЕМЕКСТУРС“ ОБЕЋАВА

БОЉЕ НЕГО ЛАНИ

БЕМЕКСТУРС, чије је сједиште у Лугану у Швајцарској, овог љета на Црногорском приморју и Жабљаку на Дурмитору ће довести два пута више гостију, него прошлог љета.

Бемекстурс представља другог по величини тур-опратора на свијету, специјализованог за продају одмора у Југославији – по оствареном промету туриста и девизном приливи.

– Наши чартер авиона кренули су из Франкфурта према тиватском аеродрому 27. априла, а током маја крећу и из других земаља Западне Европе, каже **Митја Кочевар**, директор Бемекса за Црну Гору.

У Бемексу сматрају, да је основни разлог бољег интересовања њихових гостију за Црну Гору, прије свега у томе што је море у овом дијелу Средоземља најчиšће а гости из Западне Европе све више иду тамо где није загађена животна средина.

– Други разлог, не мање важан је што је Бемекс отворио на Будванској ривијери три нова клуба (у Петровцу, Бечићима и у Будви) и што Будва има један од најuspješnijih лjetnih festivala Град Театар, додаје Кочевар.

Бемекс овог љета највећи број гостију доводи из СР Њемачке, затим Холандије и на трећем мјесту биће гости из Енглеске. До краја туристичке сезоне Бемекс ће из Западне Европе довести у Црну Гору око 18.000 туриста.

С.П.

РЕПОРТАЖА

Горњи Побори – село на јужним падинама ловћенског масива, најудалjenije насеље од мјесног центра у нашој општини (20 километара од Будве), ових дана доживљава превород.

Захваљујући иницијативи која је једнодушно прихваћена од свих сељана, да се уведе самодопринос за довођење воде из извора званог **Андиријина вода** у дужини 2,5 километра и настави пут од **Чармакове моста** до крајњих кућа у селу, дужине око 2 километра, створиће се сви услови да се обнове сеоске куће, подигну штale и употребе побољшају услови живота у селу – каже наш саговорник Иво Марковић.

Иначе, Горњи Побори, као усталом и читав овај крај, познат је по бунару и устанцима против аустроугарских, италијанских и немачких окупатора. Само у последњих 130 година село је три пута до темеља спаљивано и опустошено – (1869., 1982. и 1942. године). Последња зла коб над селом се скручила 1979. године када је катастрофални земљотрес до крајчко и онако трошио сеоске домове. И никдје се живот тако споро није враћао као у Горњим Поборима. А то не због тога што није било жеље и настојања да се селу врати живот, већ због тога што је било беспутно па самим тим и тешко прићи његовој обнови. Зато и данас у горњим Поборима стоје кућишта-згаришта из давно прохутилих ратних олуја – из 1869., 1882. и 1942. године, као нијеми свједоци мучних и тешких, али великих и славних дана.

Добар дио становништва расељен је дуж Црногорског приморја – Улцињ, Будва, Тиват, Котор. Неки су приликом колонизација добили земље и настанили се у разним крајевима Бачке и Баната, али највећи дио се задржао на старим огњиштима сањајући о бољим данима. И ето, бољи дани су, напокон, на прагу.

Иницијатор акције обнове и враћања селу је, мада он то не жели да припише себи, без сумње Иво Марковић са којим смо повељи овај разговор.

– Био бих неправедан када бих у нашој акцији обнове села истицао ма кога посебно. Јер заиста су сви једнако и свесрдно прихватили иницијативу. Договорилим смо се да сви упослени као и пензионери учествују са по два једномесечна примања и по 20 дневница физичког рада. То

у Горњим Поборима на падинама ловћена

ЖИВОТ СТИЖЕ – ДРУМОМ

је за почетак. Колико ће требati даље – видјећemo. Вода је већ у селу. Сада је у програму пут. То ће бити предуслов да се обнове куће, подигну штale и употребе побољшају услови живота у селу – каже наш саговорник Иво Марковић.

Иначе врло је незадовољан представницима села Побора у органима Мјесне заједнице Будва II и Општинској скupštini.

● Побори су племе које сачињавају два села – Доњи и Горњи Побори и засек Крапина. Док је грађен пут до Доњих Побора акција је текла до-

бр и били су јединствени. Доцније је пут стигао до Зечева Села (Доњи Побори) наступио је застој. А били су се договорили да заједнички радијом од Лапчина до краја Горњих Побора. Наши представници у органима Мјесне заједнице и Скупштини нијесу се много претргли да се заузму за средства да се акција настави.

Тако су сва села у будванском општини већ одавно добили путеве осим Горњих Побора. А село је богомдано за сточарење и пољопривреду. Ту су пространи пашњаци са бројним изворима бистре планинске воде – Доња и Горња Јаришта.

Коложан са Коловиром. На овом простору се некада напасало преко 2000 грла крупне и ситне стоке. Зараван Горња Ја-

Писмо

Сељани Горњих Побора покренули су акцију за довођење воде у селу са извора удаљеног 2,5 километра и пробијање пута дужине 2 километра.

С тим у вези сви упослени сељани, као и пензионери, дали су обавезу да на име самодоприноса за ову акцију учествују са прилозима од по два мјесечна примања и по 20 дневника физичког рада.

Пошто нам ни ова средства неће бити довољна да акцију изведене до краја, то се овим путем обраћамо свим радним и друштвено-политичким организацијама на подручју наше општине, као и појединцима да, у границама својих могућности, да овај наш подухват финансиски помогну.

Наш жиро рачун је: 20710-762-1898 – СДК Будва са назнаком – за изградњу сеоског пута у Горњим Поборима.

ришта мало је мања од Будванског поља и то је најплоднија земља где одлично успевају кромпир, бијели купус и друго поврће. Уз то треба најаснити, читаво ово подручје је још увијек еколошки чисто и здраво; како ваздух тако и тло и вода. У сточарском крају нијесу потребна вјештачка бубрива, што свакако много значи за производњу здраве хране – поврћа, меса, млијека и млијечних производа.

Има већ неколико година од како су десетак сељана из Горњих Побора заинтересовани за оснивање тзв. мини-фарми. Обраћали су се Скупштини општине и распитивали о могућностима добијања кредита из средстава Зеленог плана. Међутим, наша комуна као да није заинтересована за пољопривреду и сточарство.

– Покушали смо и преко Популарне економије „Серво Михај“ у Радановићима и Агрокомбината „13. јул“ у Титограду. Одговорено нам је да долазимо у обзир једино у случају ако неко одустане са подручја њихове општине! – наставља причу Марковић, чудећи се како то да туристичка општина Будва није заинтересована за развој пољопривреде.

Но, и поред свих недаћа и неразумијевања, традиција у Горњим Поборима се наставља. Стада се из године у годину повећавају. Сточар Љубо Ивановић већ има 11 грла говеди и преко 100 коза, Љубо Шумар крдо говеди и преко педесет коза и оваци, Крсто Ђаконовић, такође, крдо говеди и тридесетак грла ситне стoke, наш саговорник Иво Марковић десеторо говеди, Никола Ђаконовић осморо говеди и коњче а и остали сељани већ су формирали по пет-шест грла крупне и ситне стоке. Кренули су без ичије помоћи. А стручна помоћ им је била најпотребнија у набавци расних оваци, коza и крава.

Акција се захуктала. У селу је већ стигла Андиријина вода са Јаришта. До краја ове године мора да стигне и пут. А онда ће почети обнављање кућа, штала и обора. Поново ће пашићима Коложуна, Коложира и Јаришта одзвијати чакари и пјесма чобанска.

Владимир Станишић

ЗАПОСТАВЉЕНИ

– Питао сам нашег свештеника, каже Иво Марковић, где су паре за одигтету од земљотреса за нашу цркву Св. Ђорђе у Горњим Поборима? Одговорио ми је да нису пошли код Владике на Цетиње нити у његов (свештеник) цеп, већ да се обратим у општину будванску. Пошао сам тим трагом и дошао до председнице Јазиршног одбора СО-Слобод Франковића, са истим питањем.

– Где сте били до сада, рече ми он, те долазите у петнаест до дванаест?

Боље, рекох, и у петнаест до дванаест него у дванаест и петнаест. Уствари мислили смо да не треба ни долазити јер смо се надали да ће се споменици културе обнављати по реду, како је било и договорено, али видим да од тога нема ништа.

Заборављена слика: некад у Поборима

УГОСТИТЕЉИ И ОПШТИНАРИ

БУДВОМ ВЛАДА ПРОФИТ

Повод за прави мали рат који се води између приватних угоститеља и органа управе СО је одлука о радном времену самосталних угоститељских радњи, усвојена на редовној сједници Скупштине општине у ноћембра 89. Одлука је донесена на предлог Извршног одбора, а на иницијативу мјесних заједница и прецизира обавезно радио вријеме до 24 часа, које се уз посебно одобрење надлежног органа управе, и уз сагласност мјесне заједнице, може и продужити.

Још једна одлука која је и дошла уље на ватру је она о ко-ришћењу јавних површина, улица и тргова на територији општине – посебно Старог града, којом се одређује број столова као и за-куп јавног поростора по једном столу.

Одлука предвиђа надокнаду од 70 динара по столу дневно.

Све је то тек сада, изазвало огорчење и револт приватних угоститеља који се организују и

формирају удружење мале привреде Стари град, са око 40 самосталних радњи, за сада, како би се ефикасније супростили органима управе, односно предсједнику ИО на кога се углавном и скручио сва њихов гњев.

Очигледно да нису спремни да испоштују радио вријеме, нити да плате прописане таксе за ко-ришћење јавних површина.

Покушај „државе“ да заведе у овој дјелатности какав такав ред, ни овог пута очигледно неће успјети. Једно је ипак сигурно – стари град се од некада живог приморског градића полако претvara у град за сезону који су на-селили мањом викендацији и закупци. Недовољном заступљеношћу других дјелатности претворен је у велику галерију кафића.

Будвом влада – профит. Улози су велики, огроман је капитал у игри. Бруда зарада и лоша пореска политика омогућавају остварење над профитом – који нико не „смије“ угрозити. Невјероватан је

податак да је у прошлјој години убрзан порез од целокупне мале привреде у општини износио око 159.000 конвертибилних динара док је истовремено од оних који су издавали лежајеве туристима наплаћено 1.085.400 нових динара, иако је и овај износ могао бити и већи.

У старом граду су најизразитије супротстављени интереси грађана који траже мир након 24 часа, туриста због чијих је рекламија на буку и галаму Montenegro-express нпр. имао приличну штету,

са једне стране и власника угоститељских радњи који највећи промет остварују управо између 24 и 0,2 часа.

Највише нападан предсједник ИО СО у вези ове одлуке покушао је да објасни да се ИО определио за вођење једне целовите политике, заступајући права свих грађана која би и све супротстављене интересе помирила. Уз том смислу треба обезбиједити поштовање људских права и сло-

бода, посебно оних који се тичу екологије и здравља живота и права на тиштину и обезбеђење њиховог стандарда који важи у Европи. Познато је, истиче предсједник, да је овогодишња берлинска берза одржана под мотом – туризам, еколоџија, култура. А према подацима које је прикупљају европска банка туристичких података, управо због еколошких проблема, претjerane буке и урбанизације, забиљежен је осјетан пад броја посетилаца на Медитерану. Зато не можемо развијати туризам ексклузивног типа како често прокламујемо, а да се ове одлуке не реализују.

Да власници угоститељских радњи о туризму размишљају дружице говори један од њих, Саша Марковић: – Без ноћног живота нема ни туризма у Будви. У том смислу је Будва сада на прекретници. Или ћемо се одлучити за синдикални или високи туризам. Сматрамо у нашем удружењу да пет, шест људи у мјесним зајед-

ницима, не могу да одлучују о нашем радном времену. Ми одлуку свакако нећемо поштовати, жалили смо се, штрајковаћемо, јер сматрамо да се јавни ред и мир не штити ограничењем рада, већ правилном контролом и радом инспекцијских органа. Такође мислимо, истиче Марковић, да смо и ми дио туристичке понуде уважавати. Тако за надокнаду по столу су превисоке и нећемо их плаћати.

Овако различитим виђењима истог проблема свакако погодује и неслога, по овом питању, измену извршне и политичке, односно скupштинске власти у општини, као и чињеница да се Olduka о радном времену односи само на приватне локале, док за оне у друштвеном власништву она – не важи!! Иначе из дана у дан проглашавамо изједначавање услова пословљања друштвеног и приватног власништва.

Б. Пламенац

ИЗ „МОНТЕНЕГРО ЕСКРЕСА“

НЕГОДОВАЊЕ ЗБОГ „ВИШКА“

ОДЛУКА да се 25. радника ЈТП „Монтенегро-експрес“ прогласе технолошким вишком изазвала је њихово незадовољство и бурна реаговања. Био је то повод да се састану са одговорним људима овог предузећа и његовим директором **Бранком Дикијем Кажанегром**.

Радници са листе технолошког вишке сматрају да тако са њима није требало поступити, да је прво ваљало направити пре-расподјелу па тек након тога листу технолошког вишке. Овако, сматрају они, одлука је донесена исхитрено, плод је самоволje појединих директора и шефова, а њихови мотиви су неоправданi и искључivo личне природе. На овом састанку „отпуштене“ је највише интересовало на основу којих критеријума је одлука и донесена? Чуле су се и такве тврђње, да су поједини радници изложени малтретирању од стране претпостављених, поготово, у „Монтенегро-експресовом“ техничком сервису.

На другој страни, директор Кажанегра је истакао да је ријеч оним радницима за чијим радним мјестима нема више потребе, па су стога проглашени технолошким вишком, а у свему овоме поступљено је по Закону. Обим посласа и (не)искоришћеност радног времена, били су основни критеријуми за доношење овакве одлуке, као и опредељење да у „Монтенегро-експресу“ раде они најбољи.

Након шире расправе је закључено да се о свему овоме поново разговара у радним јединицама где ови људи раде да би се утврдило да ли у се неки оправдано нашли на листи технолошког вишке.

Ипак се чини да је оваква одлука преурањена. Поставља се и питање, колико ће расправа о овоме бити добро дошла баш сада, на почетку туристичке сезоне.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

ИЗ СУП-а

ОБИЈЕНА ПУМПА

У року од двије недеље два пута је обијена бензинска пумпа у Буљарици. У ноћи између 22. и 23. априла још непознати провалници обили су челичну касу и из ње узели новца и боно у вриједности од 70 хиљада динара, три видеорикордера и два плејера. Прије него што су пронађени провалници, „Југопетролова“ пумпа у Буљарци је поново обијена у ноћи између 7. и 8. маја.

УХВАЋЕНИ ОБИЈАЧИ

Радници СУП-а Будва ухапсили су 30. априла Зорана Булатовића (19) и Фадила Броћевића (22), оба из Бара, због основане сумње да су извршили више провалних крађа на подручју Београда. Они су заједно са Хамдијом Броћевићем (24) и Гораном Крешићем (22), такође из Бара, обили више комисиона и станови, а признали су и једну провалну крађу у Колашину.

Били су први специјалисти за обијање челичних каса из којих су узели 13 видеорикордера, два плејера и два телевизора и о уходаном систему исти дан све то продали. Након хапшења прве двојице у Будви, СУП Београда је ухапсио Х. Броћевића и Крешића у Београду и код њих пронађена већа свита новца.

Даљу истрагу спроводи СУП Београда.

У бечићком хотелу „Спландид“ 10. и 11. маја, одржано је савјетовање геодета и инжењера Југославије. Овом скупу присуствовало је 450 учесника из свих крајева Југославије. Савјетовање је имало за циљ да оцјени садашње стање из ове области и да смјернице за даљу организацију.

ПОВОДОМ 13. МАЈА

СУСРЕТИ СА ТРОМЕЂЕ

У ЧАСТ 13. маја Дана безбједности, на спортским теренима „Нафтагаса“ у Бечићима одржани су дводневни традиционални сусрети радника органа унутрашњих послова са тромеђе три сусједне републике: Црне Горе, Босне и Херцеговине и Хрватске.

На сусретима је учествовало 12. екипа из са око 400 такмичара који су се надметали у неколико спортских дисциплина.

Домаћин овогодишњих деветих по реду сусрета био је Секретаријат за унутрашње послове Будва.

Р.П.

• ПИСМА ЧИТАЛАЦА -

Грађани општине Будва, ако решавате своје потребе, будите спремни на градне недаће које вас очекују зависно од волје административних служби.

На личном искуству, овако изгледа тај пут, по мукама.

Дана 6. септембра 1989. године предао сам захтјев за пренамјену стамбеног у пословни простор надлежној служби. Другарица Франовић је извршила увид у достављену документацију и доставила главном урбанизму другу Бајковићу у надлежност. Код њега сам долазио безброј пута, но он је био више отсутан него на радном мјесту у данима који су одређени за пријем странака. Тек негде у фебруару 1990. успио сам да дођем до њега, но тада он није могао да пронађе мој захтјев. Уз заједње другарице Франовић и уз моју и помоћ друга Гојка Митровић успјели су пронађи мој предмет. Када је све прегледао саопштио ми је да се мора направити пројекат ентеријера, те да архитекта који ће то ради дође код њега ради договора. Том приликом ми је вратио сва документа осим захтјева. Но, када је пројекат био готов, други Бајковић је напустио службу. Тада сам са пројектом дошао код новог надлежног урбанизма другарице Масловар која је прегледала пројекат и исти ми вратила ради допуне са једним прилогом. Када је и то било завршено и пројекат предат речено ми је да дођем 28. марта да узмем овјерени пројекат. Кад сам реченог дана дошао одговорни службеник није могао да направи записник јер мој захтјев тада није пронађен, али срећом имао сам овјерену копију и тада је све било у реду.

Истога дана око 9,15 часова отишао сам са овјереним пројектом у Завод за изградњу ради обрачуна комуналнија код другарице Колиновић. Вратио канцеларије су била затворена, па сам се обратио службенику у сусједној канцеларији и добио обавјештење да ће Колиновић бити на послу у понедељак 31. марта. Долазим 31. или службенице нема, па на питање да ли ће бити 2.04. на послу једна службеница ми је одговорила „то би требало писати пророка“. Дошао сам 4.04.

СЈЕЋАЊЕ

**АЛЕКСАНДАР-
АЛЕКСА
ИЛИЈИН
ЗЕНОВИЋ**
Учесник НОБ-а

С поштовањем и тугом у нашим срцима никада заборављен јер вољени се не заборављају.

Твоји:
Кћерка Марија-Маца, синови Илија у Зоран, супруга Војислава, унука Марија, унуци: Александар, Иван, Ђорђе, Мило и Немања, снахе Марија и Светлана и зет Никола.

„ВОЖЊА“ У КРУГ

али врата опет закључана, па сам се, схвативши да треба тражити интервеницију, обратио директору Завода за изградњу другу Кажанегри.

Он је с мном отишао до канцеларије другарице Колиновић и када се увјерио да референт није на радном мјесту позвао је Слободанку Грегоријић и рекао јој да треба неко да прима странке јер је он свједок да ја долазим већ четири пута.

Другарица Грегоријић ми је рекла да пројекат треба да оставим на архиви, а на моје питање када ћу добити обрачун одговорила је да треба чекати нову цијену за април мјесец. На ову изјаву ја сам реаговао питањем „ваљда ме нећете казнити због тога што у дане одређене за пријем странака“. Тек негде у фебруару 1990. успио сам да дођем до њега, но тада он није могао да пронађе мој захтјев. Уз заједње другарице Франовић и уз моју и помоћ друга Гојка Митровић успјели су пронађи мој предмет. Када је све прегледао саопштио ми је да се мора направити пројекат ентеријера, те да архитекта који ће то ради дође код њега ради договора. Том приликом ми је вратио сва документа осим захтјева. Но, када је пројекат био готов, други Бајковић је напустио службу. Тада сам са пројектом дошао код новог надлежног урбанизма другарице Масловар која је прегледала пројекат и исти ми вратила ради допуне са једним прилогом. Када је и то било завршено и пројекат предат речено ми је да дођем 28. марта да узмем овјерени пројекат. Кад сам реченог дана дошао одговорни службеник није могао да направи записник јер мој захтјев тада није пронађен, али срећом имао сам овјерену копију и тада је све било у реду.

Истога дана око 9,15 часова отишао сам са овјереним пројектом у Завод за изградњу ради обрачуна комуналнија код другарице Колиновић. Вратио канцеларије су била затворена, па сам се обратио службенику у сусједној канцеларији и добио обавјештење да ће Колиновић бити на послу у понедељак 31. марта. Долазим 31. или службенице нема, па на питање да ли ће бити 2.04. на послу једна службеница ми је одговорила „то би требало писати пророка“. Дошао сам 4.04.

Тражим са **Драшком Војводићем** мой предмет, па пошто га нијесмо нашли, савјетује ми да дођем 12.04 да ће он интервенисати да би обавио посао. Дана 12.04 дошао сам у уговорено вријеме те смо послије паузе отишли код референта **Мире Колиновић**. Том приликом директор јој је саопштио да сам долазио у дане напред највеће те да имам право да ми се обрачују комуналне по цијени из марта мјесеца. Но, она је била упорна да то не приhvата. Када је упозорио на њену отсуност, те да на вратима нема обавјештења да се заједњи предају на архиву она је ухутала. Директор је

IN MEMORIAM

ИВИЦА ЈАНОВИЋ

КОЛЕКТИВ „Будванске ривијере“, а посебно ПЈ „Словенска плажа“ дубоко је изненађен, затечен и тешко потресен сувором али неумитном истином да је престало да куча срце које је само добротом и племенитошћу зрачило.

Умро је ИВИЦА ЈАНОВИЋ, диван друг, предан и самопријегоран радник. Умро је човјек који је био саткан искључиво од људских врлина, човјек пун тоpline, љубави и разумијевања.

Предани радник, истињски друг, друг од повјерења, пажљив син, њежан супруг и надасве одан и примјеран родитељ.

Колектив не може да вјерује да више неће видjetи његов педагошки извјештај, чути његовом емоцијом обожено негодовање због пропуста других према гостима или друговима, видjetи га на радном мјесту прије подне, послије подне, ноћу и увијек када затреба, јер његова савјест никада није затајила. Ту је био наптросјечан.

Плијенио је другарством, људскошћу, поштењем, својом педагошћу и елегантцијом.

Животна звијезда нашег ИВИЦЕ ЈАНОВИЋА угасила се у свом зениту у 39-ој години живота.

Невјероватно, болно, неправедно, али истинито. Одлази човјек који је свима био од помоћи, свима на услугу. Своју љубав несебично је давао и стално изнова доказивао. Човјек кога је било доживљај срести, бити с њим у друштву, с њим сарађивати...

припремио:
Р. Павићевић

СУСРЕТ СА НОВАКОМ КИЛИБАРДОМ

ГЛАСОВИТ ЈЕ БИО БОРИС КАЖАНЕГРА

● У новој књизи уваженог книжевника има доста пријечи о покојном игуману манастира Прасквица НОВАК КИЛИБАРДА, рођен је у Бањанима 1934. године. Дипломирао је на Филозофском факултету, а докторирао на Филолошком у Београду. Радио је у вишеградској гимназији, прије него је дошао за преводача на Педагошку ака-

демију, а потом на Филозофски факултет у Нишићу.

Објавио је књиге: Поезија и историја (1972), Богољуб Петрановић као скупљач народних пјесама (1974), Легенда о поезији (1976), О усменој књижевности (1982), Из коријена усмености (1988). Написао је прве коментаре Његошева Огледала српског (1973) и приредио Бугаршице (1979) и Антологију тужних пјесама (1987).

- Гостовао сам као преводач на страним универзитетима, подносимо саопштења на многим међународним и страним симпозијумима и још објавио доста радова у нацијима и страним публикацијама, каже Килибарда.

Килибарда је објавио збирке приповједака: Вражји врти (1978), Црногорци Ђапонези (1981), Небески сужњи (1981), Из приче у причу (1984), Све је то некаква судбина (1985), Главари и писари (1988).

- Чак сам и награђиван. Добио сам нагrade: „Радоје Домановић“, „Бранко Ђокић“, „Јединства“ а прошле године Тринаестојулуку за књигу Главари и писари, каже Килибарда.

Повод за сусрет са угледним професором Килибардом, је његова најновија књига „Руси и тејатори“ у издању Универзитетске ријечи из Никшића, која је већ распродата. У овој књизи чудног назива (тејатор-глумац) описује игумана Бориса Кажанегру из манастира Прасквица, који је преминуо прије неку годину у овом паштровском манастиру.

И у овој књизи Килибарда слиједи аутентичан језичко-стилски манир, као и у свим претходним. Осјећа као ријетко ко простона-

С. Паповић

ХУМОРЕСКА

ХОНОРАРНИ ВАМПИРИ (1)

- ДРУГОВИ, чули сте, видели сте, прочитали сте! Наша најперспективнија привредна грана одсад је ТУРИЗАМ! Очекује се зарада од 3 милијарде долара, па није право да од толиког девизног колача општини Велики Опанак не припадне један део, зар не? - рече председник листајући програм развоја туризма до 2.000 године.

- Како ми странце да привучемо, то је најважније! - поче причу председник Туристичког савеза - Немамо хотел већ само 50 кафана, имамо још једну стару цркву и цркву, а музеј нисмо још ни отворили.

- Друг је у праву, или мислим да није све изгубљено у овој трци за девизама! - јави се за реч директор једног предузећа у општини које је правило чачкалице - Сви добро znate da je u нашем ataru она велика пропала фабрика флашираног ЖУ-ваздуха?

- Знамо, па!? - повикаше присутни. - Шта ће нам то?

- Па, мили моји, у томе је наша предност! Имамо објекат, само нам фали програм и паре! Ја мислим да тај објекат најпре прогласимо за историјски споменик, или још боље историјски дворац из рецимо 10. века, па ће странци да навале ко муве на мед!

- Човече, о чему ти говориш? Какав десети век, кад је фабрика затворена пре пет година, одмах након отварања? - запита председник општине.

- Наша пропала фабрика постаће, само за странце, драги моји, рецимо историјско-културни дворац грофа Џона Мек Мила, који се случајно насељио у ове наше крајеве, оженио нашом девојком и основао своју династију. Притом је, например, средио још пет

жене, 10 трговаца, два продавца злата и свије и тако то и сада његов дуг лута зградом. Привића се само странцима. - признао је даље директор такође пропале фабрике чачкалица.

- Идеја је одлична - рече председник туристичког савеза - али нам недостају... ти вампир и духови, а без њих нема странаца из далеког света!

- То је бар лако! Запослићемо неколико хонорарних домаћих вампира и вампирница. Нпример, да ангажујемо, најпре оног стручњака који је смислио нашу фабрику флашираног ЖУ-ваздуха, да гробара Ђоку Вампира, коњобара Перу Мртвосаног, а може у обзир да дође и учитељица Лепа Вукодлак... Не само да заборавимо на омладину: ту су спикери и новинари локалне ТВ, који су рођени за овај посао... А међу незапосленима имамо хонорарних вампира на киле и метре. Зато предлажем да председник општине одмах формира стручни жири и изабре једно 20-30 вампира, па да кренемо на посао! - рече директор предузећа за праљење чачкалица.

- Другови драги, идеја је одлична. У наш дворац можемо очекивати богами повећи број странских гостију. Зато морамо да покујимо, да нам неко не преотме идеју и објекат. - констатова председник општине.

- Неће, председниче. Врло добро znate da u svakoj našoj opštini ima po jedan, načina, spomenik dogovorne ekonomije: promašena investicija koja može da zappašta stranče i te kako dobro! - рече председник туристичког савеза општине Велики Опанак.

КАРЛО ВЕРЕБ

ПОВОДОМ ЈЕДНОГ ЈУБИЛЕЈА

МАЛО НАС ЈЕ ЈОШ ОСТАЛО...

ПРИЈЕ неки дан добила сам писмо које је у име Иницијативног одбора потписао Ђуро Ђурашковић, некадашњи ученик Учитељске школе у Цетињу. Несвакидашње и неубијајено. У коверти се налазило неколико истовјетних примјерака, да их - уколико се још некога сјетим из било које генерације - предратне Учитељске школе - прослиједим некадашњим њиховим ћаџима.

Без претјеривања, биле су то генерације родољуба-бунтовника, оних који су једино у борби тражили смисао свога живота. Сасвим довољан доказ за то је (подatak да је у дневнику далеке 1930/31. било убиљежено име ВУКИЦЕ ИВОВЕ МИТРОВИЋ, рођене у

Светом Стефану), која је умрла херојском смрћу у децембру

1941. а школске 1940/41. године други и свој посљедњи разред у животу завршила је ВОРИС-ЛАВА МИЛОВА ЗЕНОВИЋ

из Будве, која је, такође 1944. погинути за наше заједничке идеале.

Колико ли нас данас из те буре и разних вјетрова корача или још боље - може уопште да корача овом нашом лијепом земљом? Сасвим је основана стрепња - да баш и нијесмо бројни. А Социјалистички савез Црне Горе је убиљежио (бојим се да је то и њему, с тим називом, посљедње биљежење) педесетогодишњицу

нашег штрајка у календар прослава.

Па; ето мислимо да нам је то

прилика да се - макар оволовико

колико нас је још остало - вје-

роватно посљедњи пут састане-

мо.

Иницијатива о скупу пре-

дратних ћака Учитељске школе

у Цетињу потекла је од не-

кадашњих учитељица који

● марта, ове 1990. навршило се 50 година од другог генералног штрајка ученика Учитељске школе са Цетиња

живе у Београду. Окупило их се тридесетак, наравно не из једне већ из више генерација, да поразговарају и договоре се да се ове године састану у Цетињу, преbroje се, подсјете на мртве, обнове успомене и кроз све то на неки начин обиљеже предратне Учитељске школе - прослиједим некадашњим њиховим ћаџима.

Идеја је са задовољством прихваћена. При томе се није пренебрегла морална, политичка и економска криза у којој се наша земља налази. Попло се од ујврјења да некадашњи ученици, напредни омладинци

и омладинке, немају више времена за чекање и да би тај сусрет - предвиђен за 27. јуни ове године у нашој бившој школи - сада Културолошком факултету на Цетињу са почетком у 10 часова - био јединствена прилика да опет будемо заједно и да оживимо незаборавне дане своје младости. Било би то и присјећање на многе тренутке из двадесет и двије године историје Учитељске школе, чија је свака генерација - и предратна и ратна и поратна - имала частан удио.

Ивана ЈАЛИЋ

АФОРИЗМИ

Митар МИТРОВИЋ

АКО СУ ВАША ОБЕЋАЊА ДЕМОКРАТИЈА, МИ ИХ ИМАМО ВЕЋ ЧЕТРДЕСЕТ ГОДИНА. НЕ ЦЕПАЈТЕ СРЦЕ, АКО ВАМ ЈЕ ХАРТИЈА НА ДОХВАТ РУКУ.

КОМЕДИЈЕ СУ СВЕ ТУЖНИЈЕ, ПА ЈЕ СУЗА СВЕ ВИШЕ.

СКИНИТЕ МАСКЕ ПРОШЛОСТИ. ВИДЕЛИ СМО ВАМ ЛИЦЕ.

ДАНАС СУ И ДРУГОВИ ДОГУРАЛИ ДО ГОСПОДЕ.

ЈЕЗИК ЈЕ НАЈДУЖИ - КАД СЕ ИСПЛАЗИ.

БИЛО НАМ ЈЕ МУТНО ДОК ВАС НИСУ ИЗБИСТРИЛИ.

СКРОЈИЋЕМО ВАМ КАПУ, САМО ДА ВАМ УЗМЕМО МЕРУ.

НАШ ГОСТ:

Феликс Пашић

ЈЕЗИК ЈЕ ПАШТРОВИЋИМА ХРАНА ДУХУ

Шта селектор Феликс Пашић, каже о квалификационом поступку 35. југословенских позоришних игара-Стеријином позорју, које се одржавају од 26. маја до 2. јуна у Новом Саду.

- Да је криза политичка, друштвена и морална дубока, да нада уступа мјесто зеби, да је збила приређује „представе“ које када надилазе тештарску машту, да живот-како каже један наш редитељ више личи на позориште, него позориште на живот, чињенице су које једва да треба коментарисати, каже Пашић, и наставља, то је, једноставно, реалност с којом није сочекен само театар. Али, театар и сам пруживљава кризу за умјетност погибије (само) управе, која се баш у ово вријеме испољава у неким крајњим облицима.

Ипак, наставља Пашић, југословенско позориште успјело је да сачува духовни и професионални интегритет, да се одупре упливу негативне стварности, да изbjегне замке политизације, да превлада локално и да, у најбољим својим остварењима, комуницира са гледаоцима, језиком разумљивим, без обзира на средину или особеност средине у којој је настало. У том смислу охрабрује и умјетнички ниво представа које сам видио, њихова тематска и креативна радозналост, настојање да се обликује свијест о нашем времену и о судбини човјека у њему, да се са појединачног поје ка општем. Југословенска савремена драма, креће се од драмског апокрифа и бурлеске у стилу социјалистичке наиве до алегоријске и гротескне фарсе, социјалне и брачне драме, па до драме која радикално преиспитује историју и митове историје.

Какав је портрет главног лица наше савремене драме?

- То је човјек распет између душевних криза и социјалних околности у којима живи, патетичан и мелодраматичан колико и (само) ироничан у сваком случају неуронизован, лицем окренут чешће према гротеској него према уравнотеженој слици свјета. Он је жртва разних утопија, од приватних до револуционарних, заробљеник апсурдних ситуација, или на-

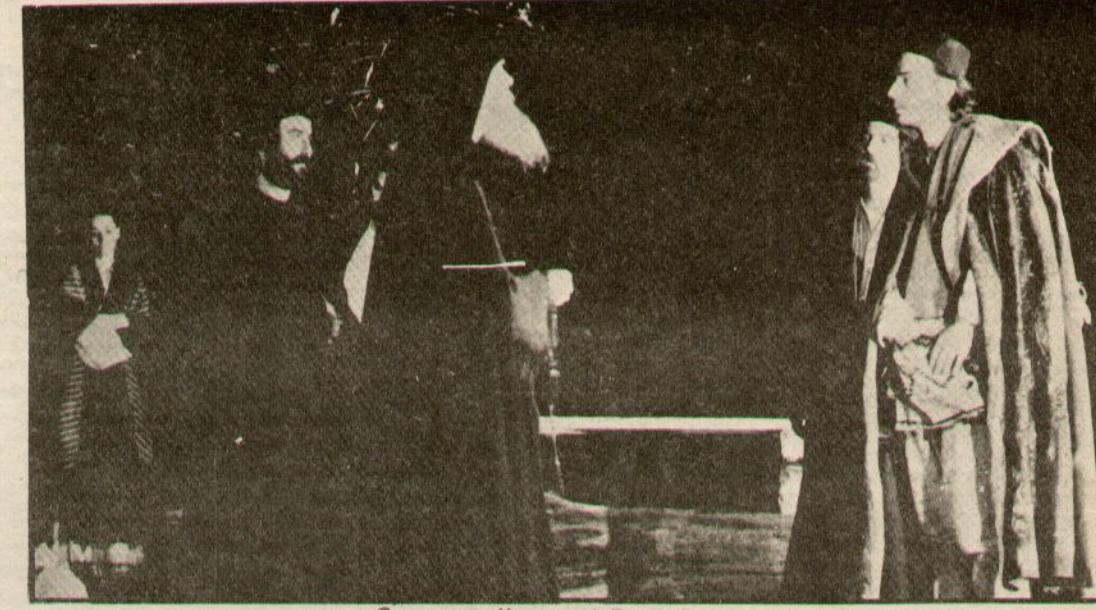
просто, усамљеник коме измиче егзистенцијална тачка ослонца, у свакодневном животу као у историји.

● Кажите нам нешто о представама које сте одабрали за овогодишње Игре?

- Најприје Бранко Плеша и Александар Поповић. Околност да баш Бранко Плеша режира Кусог петлића срећна је из два разлога. Први је у томе што је овај редитељ постављајући на сцену Бору Шнајдера прије двадесетак година, имао прилику да искуша неке замке Поповићеве драматургије. Није, дакле поновио грешку да његов свијет преко мјере театрализује, да га види поглавито са његове смјешно-апсурдне стране, да га посматра кроз бурлеска збивања. Плеша је са Кусим петлићем поступио управо супротно. Није допуштио да представа пређе критичну границу социјалне комедије, дискретно из сцене у сцену провлачи социјалне и психолошке компоненте ликове. Плеша тачно процјењује и развија глумачке дарове глумца, а с друге стране ступајући на позорницу сам, послије годину дана глумачке апстиненције, постаје висока мјера вријednosti. А, Поповић са овом драмом даје једно од својих најбољих и најдуховитијих „менталитетских комедија“.

У комаду Виктор или дан младости, Јанез Пипан дефинише, прије свега стварност комада Душана Јовановића. Док то чини, он се у првом реду клони политичких актуелизација у Јовановићевој преради Витрака, та актуелизација које је наше вријеме друштвених и сваких других промјена за ових неколико година пре-ео у општа мјеста дневног журнализма. Пипан, дакле, испитује и показује, у својој његовој наказности, у његовом гротескном увећању, свијет Јовановићевих малограђана.

И друга драма Душана Јовановића, Зид, језеро, са којом овај значајан умјетник залази у позоришну област где би смога, можда, најмање тражили: у области интимне психолошке драме. И на том пољу он се суверено креће, стављајући гледаоца у положај неке врсте војјера и спретно га води кроз меандре једног брачног бродолома. Јовановић као писац и као редитељ, постиже да

Сцена из „Кањоша“ Виде Огњеновић

држи гледаоца у напетости од почетка до краја. Спустивши се са позорнице великих политичких и друштвених тема у брачну арену, на жестоко бојиште половина, Јовановић, рекао бих мајсторски идентификује пака у коме се, у очају садомазохистички гложе и најпослије самоуништавају два људска бића. Јовановић нас ограђује депресивним зидом осаме.

Професионалац, је дело Душана Ковачевића, али он је и редитељ. Позориште још једном потказује живот у коме се додгила „тужна комедија“, а заправо се одиграла представа у представи која је утолико парадоксалнија што покazuје да и интелектуална побуна и полицијска ревност у тоталитарном систему имају исту вриједност, односно да су једнако бесмислени или, напротив, комични. Наравно, Ковачевић не би био изузетан писац када би тек сlijedio духовиту анегdotsku liniiju priče, kada ne bi na njenim obrtimima gradio dramsku situaciju. Ovdje su, kao malo gdje glumci dobili ono neophodnu slobodu.

У комаду Горана Стефановског Кула вавилонска, коју режира Слободан Јуковски, сви, на неки начин, покушавају да одреде смисао онога што жељe да kažu i da pronađu smisao u onome što (ne) чине. И у једном i у другom случају ствари се komplikuju. Po-

рушени teatral postaje mjesto koje poходе duhovi iz neke prošlosti. U predstavi, to je mjesto nevjerojatnih zbijanja koja u smjenu sa realističkim scenama stvaraјu jednu košmarnu stvarnost. Ovdje se može zaustaviti i pitati, da li se desilo to što se desilo? Ili je budućnost već почela?

Ca Svetim Savom su stvari jasni. I bash zato što su jasne, izazvane su skandal. Mnóstvo pitanja koja su jedino prirodno mogla da budu razriješena na sceni. Šta je pisac Синиша Ковачевић učinio? Napisao je dramu o Rastku Nemaniću koja nije nalič na poznate priče o njemu. Ili, možda ipak jeste, ali gledana iz drugog ugla. Ковачевић Nemaniću „pasac surto“ prikazuje u nimalo ulepšanoj slici. Oni su razbludni, baxati, prijekti, i na svaki drugi начин patetični. I, eto to je stvorilo kod nekih crkvenih krugova nedomiće, ali i proteste. Владимир Милчин Светог Саву режира брижљivo, delikatno, možda s nešto više opreza, ali uspešno.

Komad Prizerpina utrjabljen, Ivana Gundulića, koga je режирао Марин Царин, ponovo dolazi na scenu poslije четири vijeka. To je dobra predstava. Царин izvlači Gundulićevu dramu iz tame vječeva. To je priča o još jednom paklu dvoje zalubljenih koje nemu gledita na ovogodišnjim Стеријинim igrama. Царин rushi konvencije kojima je човјек okovan, prekoracaže graničice dopuštenog i u машти izabira свога Бога, i u pred-

stavi se još jednom открiva прекрасни језик Gundulićev poezije.

Na kraju, gdje ste naјradoznali, reći ћu вам i o predstavi Кањош Мацедоновић. Ироније има највише у овој драми. Али, она не засијеца предубоко, па најчешће дјелујe благохотно i чак меко, јer joj говор не допушта да буде груба. Осим тога, језик је Паштровићима и храна духу i најпотребнији облик самопotprihvavanja. Драму o Кањошу Вида Огњеновић пиšala је управо са свијешћу о томе, али изванредним осјењањем за сложености драматских нијанса народног говора, за његову еластичност i пралагодљивost. Час епски, час поетичан, час бритак, до-мишлат, увијек са понеком скривалицом, тај је говор распознавања у малој аскетској заједници, по њему се разликују likovi, њиме се одlikuju карактери. Али, њиме се идентификује позиција главног јунака у историји, тумачи његов однос према свијetu другачијем од оног у коме он живи, његов став према сопственом етносу. Наравно, све то не излazi iz okvira teatarskih условности predstave koja priču iz XV vijeka ne prevodi nasilno u naše vrijeđeme, ne opterećuje je velikim idejnim i socijalnim zahtjevima, ne trажi u њoj čak ni stragu dramaturšku koherenciju. Za užavat, ne lišavaju je humor i radosti itre koja priziva дух ренесansnih komedija, u једном daху све ово нам је рекoa, Pašić.

■ Станко Паповић

УЗ ИЗЛОЖБУ ЧЕТВОРИЦЕ

ОТИМАЈУ СЕ ВРЕМЕНУ

Лијепо је и мени посебно драго што могу поздравити отварање изложбе наша четвртица: Сава Павловића, Ника Калађурђевића, Ђуђа Митровића и Петра Пијанића. Њихов рад ми се чини важним и значајним данас него јуче. Значајнији данас, када се овај наш мали, лијепи град, полако али сигурно, преображава у велики хотел-кафану, смишљен и наимењен за прављење паре. Пред тим надолазећим тржишним законима, чији значај свакако не спорим, нужно се појавче и дух и духовност. Таленат цијенимо ако доноси добит, полако се на њу сводимо.

Зато је значајно и лијепо знати за сутрађање који се на свој начин отимају времену, теже да га хуманизују и саобразе својим, човјековим, исконским потребама.

Сликарство је врста говора, посебан језик, који се не да учи разумом већ осјећајем. Црној Гори, па ни Будви, ни-

kad nije mačkoju ljudi vichnih onom говору. Као да i сам простор тражи да се открију његови чудесни облици и привлачности, његова епика и лирика.

Слике наших сутрађања својевrstan су одзив овом kraju u kojem smo sve manje spremni da tражимo lijeđo, sve više rješeni da potrebno da se umjetnošću i trage i dokazuju.

ПОВРАТАК ИЗ ШВЕДСКЕ

ГРУПА од 18 ученика и три професора Средњошколског центра била је од 1. до 9. маја у Шведској у узвратну посјету средњошколцима града Сердетеља удаљеном од Штокхолма 30 километара.

Ђаци из Сердетеља били су гости наших ученика у јуну 1988. године.

С. П.

живни покрет и емоционални колоризам. Никова бескрајна скала модрих тонова, заробљених у детаљу, макар у „Кашети рибе“, између неба и мора. Буњова дисциплинована линија што слиједи ритам живота и његову пролазност у „Рибљој кости“, чије боје као да још тражи живот.

Перов прозирни акварел и уља настрадана да изађу из оквира властите технике и проговоре језиком чисте светлости.

Драго ми је да Будва нема само профит, већ и људе којима је потребно да се умјетношћu i trage i dokazuju.

Божена Јелушић

„КАЊОШ“ У ЗАТВОРЕНОМ

САЗНАЛИ смо да велики по- зоришни пројекат и спектакл Виде Огњеновић (њен сцена- рио и режија) „Кањош Мацедоновић“, који на игра у Новом Саду стиже у продукцији Града-театра, нећe бити изведен под отвореним небом, као што је случај био на прошлогодишњем фестивалу.

— Отпаље су комбинације да се „Кањош...“ изведе на Петроварадинској тврђави или у Сремским Карловцима. Накnadno је одлучено да се представа игра на великој сцени Српског народног позоришта која просторно omogućuje brojno glumачkoj ekipi, да изведе ово дјело, које сам написала и режирала по мотивима приповјетке Стефана Митрова Љубице, рекла нам је Вида Огњеновић.

хвала ti
за svjetlost muđe
što bljeskom obasja
stranu zalaska sunca
i nadu moju ozari

хвала ti
za srce ljubavi
za presvetu istinu
kojom podari neb
mračno od tuđmana

хвала ti
bogino-čovječe
za svjetlost iz magle
što obasjava put
kojim narod koraca

Милош Булатовић
(Информатор, лист ДП
„Радоје Дакић“ Титоград)

ЧЕДО ВУКОВИЋ

НАД БУДВОМ БИЈЕЛИ ЈЕЛЕН (2)

Гледајући опет она насеља,
Јарито помисли: уснуле ко-
рњаче, шарени коштани
оклопи.

Јарито даде знак да крену.
Најђоше поред села. На поља-
ни клече гологлави Енхелејци.
Сеоски врач држи у рукама
врану и нешто јој шапуће. За
ногу јој привеза избушену ко-
жну кесу с водом и хитну пти-
цу увис – нек попрска поље и
дозове кишу.

Осмјехну се Јарито:

„А цвијеће расте само. Зе-
мља се кити и шарени да се
допадне боговима висина, да је
оплоде водом и зраком“.

Опет махну прatioцима и
срдито погна добра коња. И за-
веће се:

„То не може, то не смије
остати тако! Нећemo живјети
овако злехудо, с гуком чемера
и tame у подгрлицу! Или ћemo
бити или нас нећe бити!“

На окупу је вијеће, спремно
да дочека Јарита, сина племен-
ског воје. У полуокругу сједе
дванаест сеоских старјешина.
Међу њима је главни врач Аи-
рон, сијед, са ниском зуба ди-
вљег вепра око врата, са шта-
пом у облику змије.

Наспрам њих, на овишем
пану, сједи племенски вој
Пларес. И он и старјешине
приписали су бронзане мачеве.
Неко на крилу држи још и сје-
киру, неко уз себе копље.

Јарито ступи пред њих и
заглави се с Пларесом.

Поносни отац опет сједе,
трипут удари о тле будованом
од дрвета и бронзе и рече:

– Ви знате, племенити глава-
ри, ухода наш јави: на северу
Адијејци осилили, земља их
држати не може. Одавно нас
гледају попријеко. Сад су уви-
ријећени због оне дјевојке. Пот-
јатно се спремају да нас сатру.
Стојимо им, веле, на путу. Сто-
га посласмо наше момке у Дел-
фе. Учинимо то с надом да ћe
од пророчице некако докупити
вљу богова. И ево момака
опет међу нама.

Очекну да се искашљу стар-
ци и да врач одшапне молитву
добродошице, те да уђуткају
разлајане псе у близини.

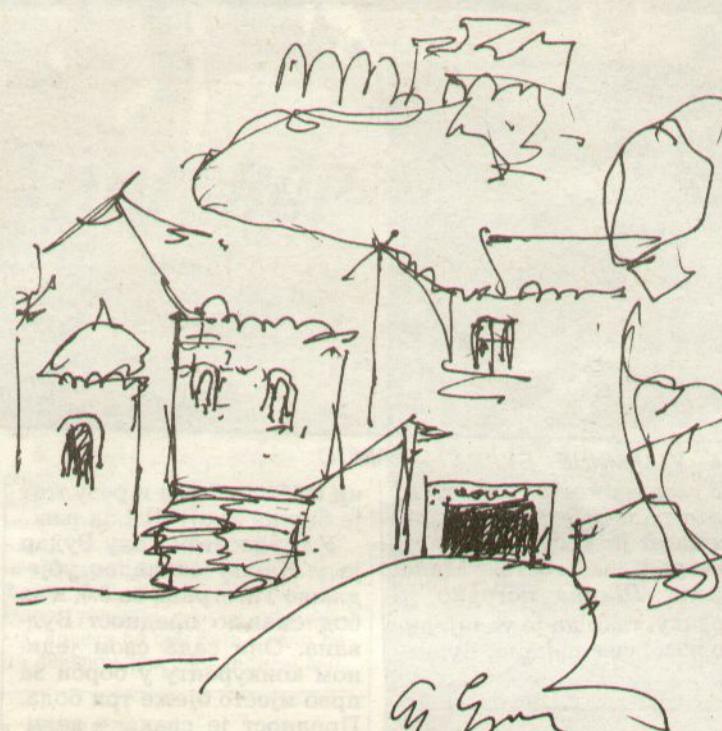
– Па чујмо шта ћe нам рећи
Јарито, син мој, први ратник
племена! Чујмо шта нам пору-
чује божанска пророчица!

Отресити Јарито испри се и
загледа преко очeve владе.
Поче као да понавља нешто, у
себи већ речено:

– Успут усних: уз нашу обалу
плови чудесна лађа. На њој
стоји млад пјевач – вјорене
златне косе казује који вјетар
дува. Ге свирци и пјесми диг-
вотна пјевача покрећу се вес-
ла. И чини се – не вали, не вес-
ла већ пјесма носи ту лађу... А
прича се куд једише наши
коњи: из славне Тебе крену у
нама краљ Кадмо са женом
Хармонијом. Запутише се
управо к нама. Узгряд не на-
ђох на њихова кола. Донесох
само вјест – бржи је глас од
точка и упрегнутих волова.
Ето, чини се да ћe јужни бо-
ги окренути очи к нама!

Прекиде га нестрљиви Пла-
рес:

– Мани се Кадма и Хармоније –
нити смо их жељни нити је
ово убеђиште краљевским
главама! Но реци шта си
учинио!

Бељош Ђокиј: СТАРА БУДВА

– Па, оче... Приспјех у Дел-
фе, предаох Питији поклоне,
упитах: како ћe се Енхелејци
одржати пред подмуклом нава-
лом јачег непријатеља? Она ос-
лушну дубину земље и висину
неба, па рече: „Коме су богови
наклоњени томе Хелиос шаље
своје!“

Заграјаше старци:

– Који богови? Чији богови –
њихови или наши?

Стиша из Пларес:

– Као што се надах, проро-
чица је двоуста – ријеч јој сту-
дена тамна, иако призыва сун-
це.

Јарито се загледа у Пларесове
очи и поче говорити као из
сна:

– Растох увјeren да богови
граде нас... Тамо, на југу, људи
су нама налих, а богови други!
Па, оче мили, чија смо ми дје-
ца?

– Одагнај сумњу – отров
душни и тијелу!

– Није сумња! Звању младе
Енхелејце да устану, да смрви-
мо...

– Aj, сине мој! Ти оде на јут
кrottak, боговима нашим поко-
ран, а врати се огњена срца.

– Не, оче! Не одох кrottak,
вeћ рањен и огорчен! И одох
окована вида – домаћи богови
омеђише ми видик овим плани-
нама и морем. И сад су ми у
присима рана и горчина, али на
јуту прегледах, оче... никоше
из земље високо градови и хра-
мови, друкчије зајечаше небе-
са... чудесна младост надме-
таше се љепотом, витештвом и
мудрошћу... Кад све то сагле-
дах, оче, несрћa мојa би ду-
бља од мене слаба и самотна.
Па се отех, стадох на коња би-
јесна и неседдана – да зауздам
и да га окрилатим у исти мах...

Пларес покри очи рукама и
утону у ћутање.
Тад се пркосно исправи мла-
ди витез Јарито:

– Ујвијерих се, о старци, да се
на југу боље и мудрије живи. И
ујвијерих се: ако те други спута,
одријешиш се; ако себе спу-
таш, никад се одријешити
нећeš! Што да себе окивамо?
Сад и вас позивам: спржимо-
ве гарне пушаре – зидајмо до-

мове од камена! Прегнимо, гра-
димо боле лађе од кедрова
дрвeta! Нека спавају дрveni
богovi – Доман и Домина – славa
им и милост! Клешимо bogove
од камена, лијmo их od бронze!
На узвисинама при мору зи-
димо трајне храмове, bogovi-
ma и нама на славu! Okrenimo-
se...

Не дадоше му дoreћi. Пови-
ка врач Аирон, за њим остали:

– Хулитељ на богове, на до-
маћe! Пљујеш по вјери праота-
ца!

Расрди се Јарито, викну јаче
од svih:

– Није добро оно што се бра-
ни поправљати. Ако вам је сад
добро, за боље нијесте!

Шаљете вране да вам донесу
кишу! Урасли сте у кожу од дим-
a počrnelju! Ali чујte: oka-
menjene noge ne trče, смоловa
kripla ne leti! Ima mlađih –
oni he za mnom!

– Odagnaj sumnju – otrov
dushni i tijelju!

– Niјe sumnja! Zvaњu mlađe
Enhellejce da ustanu, da smrvi-
mo...

– Aj, sinje moj! Ti odi na jug
krottak, bogovima nashim pokoran,
a vratiti se ognjena srca.

– Ne, очe! Ne odoh krottak,
već ranjen i ogorчен! I odoh
okovana vida – domaći bogovi
omeđiše mi vidik ovim plani-
nama i morem. I sad su mi u
prisimi rania i gorčina, ali na
jugu prugledah, очe... nikoshe
iz zemlje visoko gradovi i hra-
movi, drukchiye zaјecashce neb-
sa... chudesna mladost nadme-
taše se lepotom, viteštvtvom i
mudrošću... Kad sve to sagle-
da, очe, nešrća moja bi dub-
lja od meni slabia i samotna.
Pa se otex, stadoh na koňa bij-
esna i neseddana – da zauzdam
i da ga okrilatim u isti mah...

Starač Plarac, skamenjen od
jada, sve to oñuta. Kako da bra-
ni sina, kad starješine chine
isto što bi i on, voj plemena?

Zakuka Temaja, majka Jari-
tova. Zazu je Vadika, te i nju ob-
liše suze za bratom.
Dva dana chamiuo je momak u
tami.

Vadika mu krišom dotu-
rashe se ſejputom, viteštvtvom i
mudrošću... Kad sve to sagle-
da, очe, nešreha moja bi du-
bbla od meni slabia i samotna.
Pa se otex, stadoh na koňa bij-
esna i neseddana – da zauzdam
i da ga okrilatim u isti mah...

Plarac pokri очi рукама и
utonu u čutanje.

Tad se prkosno ispravi mla-
di vitez Jari-
tovo:

– Ujvijerih se, o starci, da se
na jugu bojje i mudrije živijo. I
ujiwerih se: ako te drugi sputa,
odriješiš se; ako sebe spu-
taš, nikad se odriješiti
nećeš! Što da sebe okivamo?
Sad i vas pozivam: spržimo-
ve garne pušare – zidađmo do-

ТРАГОМ ДОКУМЕНАТА ПРОШЛОСТИ (26)

АУСТРОУГАРСКЕ УТВРДЕ

Припрема: Марко Ђ. Ивановић

Граница Црне Горе са Аустри-
јом, раније и са Млетачком Ре-
публиком, представљала је више
имагинарну линију означену на
картама него строго означену
државну границу све до међусобно
постигнутог разграничења граница
1834-41. У пракси граница је често
полазила од традиције, а за многа
земљишта свака погранична страна
истицала је своје право, најчешће
због испаше стоке или појла. Не-
дефинираност граница имала је за
последицу сталне граничне немира
се оружаним сукобима.

Разграничење траје с prekida-
zom избијања сукоба од 26. септембра
1837. до краја јула 1841. У пер-
иоду разграничења Владика Раде
продao је Аустрији манастир Под-
манице (12. октобра 1837) и Ст-
јевића (6. маја 1839) сваког по
17.000 форинти у сребру. Идеја о
продажи манастира рала се код
Меттерниха о продaji манастира
Подманице и племенитима

Меттернихом је подијељена на југу града
Спаса (Моне Салваторе) на једном
полуострву и састави се из 3 мале
камене тврђаве или куле, које су
повезане слободним бедемима са
горњом кружном стазом и пушкар-
ницама. На јужној страни окружење чини
стрма хрид која се спушта у море.
На овој страни је и озидани затвор-
ени каштел који се спушта према граду.
Град има двије капије, од
којих једна има озидани добош.
Каштел смештен на југу града,
са својим зидинама чини наставак
градских бедема према мору. Ун-
утрашњост каштеля је подијељена
на три етаже, које су опремљене за
постављање топова. Веза осталих
дјелова каштеля са високим кру-
жним бедемом, састави се од високих
градских грађевина.

Сврха Будве, као и истурених ба-
терија Завала и Јаз је да спријече
искрцавање у Будванској заливу;

истовремено да гарнизон погранич-
не тврђаве служи као збирно и по-
тпнорно место.

Будва је отпорна на нападе.
Тврђава је наоружана са:

3 ком. одбрамбених топова од 6
фунти,

4 ком. вучених топова – острогана
од 12 фунти,

1 ком. ...хаубица од 30 фунти,

1 ком. батеријска хаубица од 10
фунти и

2 ком. обалских топова од 48 фун-
ти.

2. Драгаљ

Погранично мјесто Драгаљ је од-
брамбена касарна окружена сло-
бодним зидом означен стражарама,

истред којег се налази један плит-
ки ров. На том зиду се у ун-
утрашњости налазе два хангара.

Улазна капија је обезбиђена по-
кретном решетком, покретним мо-
стом и кlopкама.

Сврха одбрамбene касарне је да
обезбиђи пролаз караванима који
је креће из Грахова преко висо-
равни Дварсно за Рисан, да чува
наше границе које тамо дубље за-
диру у црногорске области и да
будуће предуприједе пограничне
чарке око посједа поменуте висо-
равни.

Одбрамбена касарна је наору-
женјана са:

2 ком. пољских топова од 6 фунти и

2 ком. брдских хаубица од 12 фун-
ти.

ДОЛАЗЕ „КРАЉЕВИ“ ШАХА

БУДВА ће, по свој прилици у септембру бити домаћин најпознатијим светским шаховским именима – садашњем и бившим првацима свијета у шаху.

По ријечима Димитрија Ђелиће познатог публицисте и шаховског глоботропера разговори са већином најпознатијих шахиста су већ обављени. Свој пристапак су изазили садашњи првак свијета Гари Каспаров, и бивши прваци Карпов, Спаски, Таль, Смислов и Ботвиник, а могуће је да се обезвиједи и присуство незаборавног Бодија Фишера.

Према садашњим плановима, ови шаховски сусрети трајали би три дана и били би права увертира за шаховску олимпијаду и првенство свијета који ће се одржати до краја године. Биће то незабораван спектакл, јер се до сада никада није десило да се сви светски прваци у шаху нађу на једном мјесту.

Димитрије Ђелица је свој боравак у Будви и разговор са предсједником Скупштине општине Ђорђијом Приболовићем искористио и да иницира да Будва буде домаћин и организатор светског међународног турнира у шаху који би се одржао у пролеће идуће године.

Такође је размотрена могућност о оснивању школе шаха за младе талente у Будви. Она би окупљала младе из цијелог свијета а предавачи би били Анатолиј Карпов и Димитрије Ђелица. Реализацијом ових идеја Будва би ускоро постала не само туристичка, већ и шаховска међународна мека.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

ФУДБАЛ

БУДВА је, четири кола прије kraja, надомак циља. Фудбалери које успјешно предводи тенер Боро Лазовић, и поред извесних осцилација, не препуштају прву позицију, на којој се поодавно налазе, свом упорном пратиоцу какаљском Рудару.

Услиједио је кикс на домаћем терену, када је аутсајдер из Бијелог Поља успио да „ремизира“ на стадиону kraja Словенске плаже. Но, и поред тога што утакмицу нису добили (домаћи фудбалери нису искористили пенал пред сам kraj) Будвани су се тргли, скupili снаге и умјешности да освоје пенал bod.

Прави поправни био је меч са Фамосом. Гости су испраћени са четири гола у мрежи, док голман Будве Радовићић једном није савладан.

Будвани су одољели и на тешком гостовању у Бару. Екипа Морнара која на свом терену преслишава све екипе трећелигашког јута, остала је празних шака. Будва је освојила пенал-бод, али је веома лако могла доћи до победе.

ТЕНИС

БРОНЗА ЗА БУРИЋА

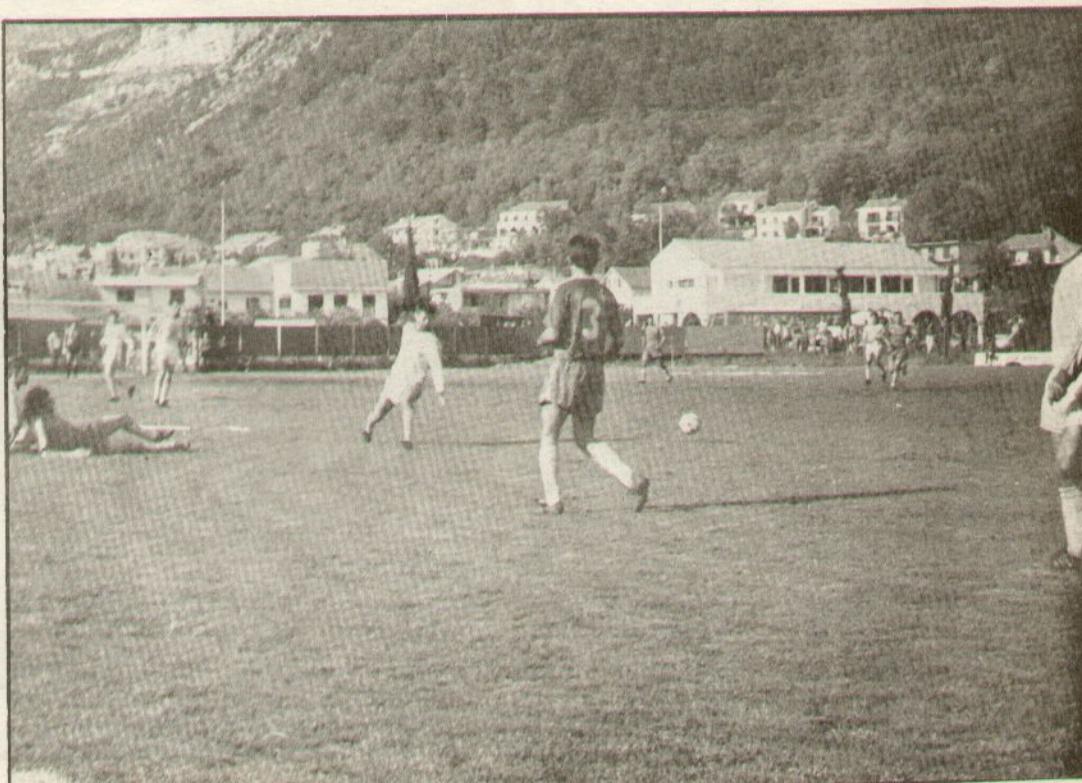

МЛАДИ будвански тенисер Раде Бурић, остварио је лијеп успех на недавно одржаном отвореном првенству Титограда. Он је у веома жајкој конкуренцији освојио треће место и бронзану медаљу.

У првом колу Бурић је савладао Вука Вукашиновића и то убедљиво, док је у другом имао за противника Оливера Бека. Овај такође талентовани тенисер је повео са 6:4, да би Бурић у преостала два сета заиграо изванредно и добио из убедљива са 6:0 и 6:1. У трећем колу Бурић се најмарио на расположењу Ђорђа Глигоровића и изгубио са 6:0, 6:2.

Треће место је заиста лијеп успех а овог младог спортиста пред којим су тек прави мечеви и надамо се блистава каријера.

С.Г.

СА УТАКМИЦЕ БУДВА - ФАМОС

78. минуту код резултата 1:1 титоградски судија Радовановић је досудио једанаестерац за госте. Малерозни Шкара погодио је пречку, тако да је услиједило извођење пенала. Будва-

ни су били боли и резултат је био на kraju 31:1 за њих.

У тридесетом колу Рудар је у Какњу савладао убедљиво Титограда са 3:0, и за бод смањио предност Будвани. Они сада свом једином конкуренту у борби за прво место беже три бода. Предност је свакако велика, али све ипак није решено. Поготово ако се има у виду да Будва у последњем колу игра у Какњу.

У тридесет и првом колу Будва је домаћин солидно екипи Криваје, док је Рудар гост Босне.

С. Грегорић

УСПЈЕХ ВАТЕРПОЛИСТА САД - ЗА ПРВУ ЛИГУ

ПОБЛЕДОМ над екипом Београда 15:14 ватерполисти Будве-Монтенегроекспрес су успјешно завршили такмичење у I Б лиги освојивши треће место. Прво место заузeo је Морнар из Сплита (који директно улази у прву А лигу), друго Приморје из Ријеке, треће Будве-Монтенегроекспрес, а четврто Пролетер из Зрењанина. Екипе које су заузеле друго, треће и четврто место одиграје квалификационе утакмице са екипама из Прве А лиге које су заузеле девето, десето и једно место.

Будва-Монтенегроекспрес игра с Црвеном звездом из Београда и боља екипа постаће члан Прве А лиге. Права утакмица се игра у Котору 16. маја, а реванш у Београду 19. маја. Игра се у двије добијене утакмице, а евентуална трећа утакмица играла би се у Београду.

Б.М.С.

УСПЈЕХ

Валентин Николић из Будве на Првомајском отвореном турниру у тенису у конкуренцији јуниора у Титограду освојио је друго место. Њега је у финалу побједио Ђојан Глигоровић 7:5, 6:4.

- Да сам имао више концентрације, могао сам ја да будем побједник, каже Николић.

У добоју, се одржавао традиционални турнир у тенису за пионире до 14 година под називом „Братство-јединство“ на коме су учествовали репрезентације република. У репрезентацији Црне Горе играо је Борис Лијешевић, тренутно највећа нада будванског тениса са Београдом Лаличићем из Титограда. Освојили су треће место. Побједили су репрезентацију Македоније, а у полуфиналу изгубили од Хрватске, који су и победници турнира.

С.П.

КОРАК ДО ЦИЉА

**FOTO COLOR STUDIO
VIDEO CLUB BUDVA**

Maršala Tita 21 Tel. 41-884

РЕД ЛЕТЈЕЊА

ТИВАТ-БЕОПГРАД понедјељком у 10.10, уторком у 16.20 17.00 и 19.00, четвртком у 19.00, суботом у 9.10.

БЕОГРАД-ТИВАТ понедјељком у 8.40, уторком у 7.40, 8.55 и 10.20, сриједом 6.30, четвртком у 10.20, суботом у 7.40.

ТИТОГРАД-БЕОГРАД понедјељком у 7.20, сриједом, четвртком и петком у 7.20, суботом у 6.40 и недељом у 7.20.

БЕОГРАД-ТИТОГРАД уторком и четвртком у 20.20, сриједом и петком у 21.00 и суботом и недељом у 21.40 часова.

Полазак ЈАТ-овог аутобуса испред пословнице у Будви 1 час и 15 минута прије полијетања авиона.

Цијена аутобуске карте 30,00 динара.

Како овај ред летјења подлијеже и промјенама, молимо цијељене путнике да се за све детаљнија обавјештења обрате ЈАТ-овој пословници у Будви на телефон (086) 41-210 и 41-641.

РЕД ВОЖЊЕ АУТОБУСА

Херцег-Нови 7.05, 8.25,
12.30, 15.00, 19.00, 20.20.

ОМЛАДИНСКИ сервис „13. јул“ Будва посредством својих чланова обавља све привремене и повремене послове односно радне задатке који немају карактер радиог односа.

Сервис обавља све помоћне послове из области угоститељства и туризма, уговора и истовара робе, чишћења грађевинског земљишта, пословних зграда и станови.

Телефон (086) 41-109 и 44-781.

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва. Издавач Културно-информативни центар Будва. ВД директор БРАНИСЛАВА ЛИЈЕШЕВИЋ. Уређује Редакциски колегијум. Главни и одговорни уредник ВЛАДИМИР СТАНИШИЋ. Адреса Редакције: „Приморске новине“ 85310 Будва. Телефон (086) 41-487 и 41-194. Жирографија 20710-603-1809 кол СДК Будва. Штампа НИО „Нобједа“ ООУР „Графичка дјелатност“ Титоград. Претплатна за годину дана 80 динара, за пола године 30 динара, за иностранство 30 УСД. Рукописи се не враћају.